

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 460 del 5/9 al 18/9 de 2018 2€

Qui s'amaga rere els GDR?

Plataforma per Catalunya,
Vox, Democracia Nacional
i grupuscles falangistes
competeixen pel control
dels escamots antigroc
a Catalunya pàg. 4-11

Directa
periodisme cooperatiu per
la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
C. Riego, 37, baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric. La Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

QUI SOM?

- A fons**
Grup d'investigació
- Miralls**
Gemma Garcia
- Cruïlla**
Vicent Almela i Guille Larios
- Impressions**
Laia Alsina i Àlex Romaguera
- Roda el món**
Oriol Andrés, Roger Suso i Joan Mas
- Expressions**
Misael Alerm i Àlex Romaguera
- La indirecta**
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
- Fotografia**
Víctor Serri
- Il·lustració**
Ricardo Hermida i Lluís Ràfols
- Correcció**
Èlia Olivan
- Edició**
Jesús Rodríguez
- Disseny gràfic i compaginació**
Pau Fabregat
- Projecte gràfic**
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
- Coordinació web**
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
- Coordinació País Valencià**
Ester Fayos
- Audiovisuals**
Sònia Calvó i Estel·la Marcos
- Administració i subscripcions**
Ester Mora i Guillem Martí
- Difusió**
Estel·la Marcos
- Publicitat i distribució**
Paula Rodríguez
- Gestió web**
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Gironès, la Selva, Pla de l'Estany i Baix Empordà ('L'Ariet'); Alt Empordà ('La Fissura'); Osona ('El Setembre'); Maresme; Baix Llobregat ('La Riuada' i 'Infobaix'); Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia i Garraf ('Xarxa Penedès'); Vallès Oriental; Vallès Occidental; Barcelonès ('La Intervia'); El Camp; Terres de Ponent; Castelló; València; Mallorca ('Aguait'); Eivissa; Menorca; Perpinyà i Terres de l'Ebre, El Salto, La Marea, Píkara, Argia, Ahötsa, Soberanía Alimentaria

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: Pau Fabregat
Imatges de: Víctor Serri i Sira Esclasans

SUMARI

A FONS

4-11

Qui s'amaga darrere dels GDR?
El Mundo o l'*ABC* els han definit com a "rebel·lió cívica", però darrere de les màscares dels GDR s'amaga l'extrema dreta clàssica. Plataforma per Catalunya, Vox, Democràcia Nacional o Falange es disputen el control d'aquests grupuscles després de l'impuls mediàtic que els ha donat Ciutadans. Text de Jesús Rodríguez, fotos de Toni Ferragut i Víctor Serri.

MIRALLS

12-15

Entrevista al Sindicat de Manters
Gemma Garcia entrevista Daouda Dieye i Lamine Bathily, portaveus del Sindicat Popular de Venedors Ambulants. El primer va deixar la venda ambulants i treballa a la restauració, el segon encara treballa amb la manta. Fotos de Víctor Serri.

IMPRESSIONS

16-18

El focus a Nicaragua
Robert Morral, membre de l'organització ÍTACA, reflexiona sobre la situació al país centreamericà. Il·lustració de Pep Mènsula.

Tres metàfores mediambientals
De Josep Enèriz. Il·lustració de Maria Farré.

CRUÏLLA

19-21

Onades amb causa
Pau Fabregat ens descobreix dues facetes desconegudes del surf: la solidària i la sostenible. D'una banda repassa projectes socials a Colòmbia, Gaza i el Brasil vinculats amb l'esport marítim i, de l'altra, destaca la producció de taules fetes amb fusta.

RODA EL MÓN

22-26

La força de la poesia a l'Iraq
Reportatge de Sara Manisera amb fotografia d'Arianna Pagani.

La memòria històrica xilena
Un article de Meritxell Freixas.

Els monuments confederats
Anàlisi d'Amy Goodman i Denis Moynihan sobre la lluita contra la simbologia racista als Estats Units.

EXPRESSIONS

27-31

L'ponsorització dels festivals
Empreses cerveseres com Estrella Damm o Amstel impregnen els grans esdeveniments musicals, i també exerceixen pressió sobre la seva programació. Un reportatge de Joan Pol Alcaraz amb foto de Xavi Torrent.

Elles
El relat literari de Júlia Bacardit. Amb il·lustració de Ruth Molas.

INDIRECTA

32

Entrevista a Belén Tascón
Mariana Cantero conversa amb la presidenta de la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya sobre la liberalització de l'educació i els reptes del sector per millorar l'ensenyament públic. Amb fotografia de Víctor Serri.

Més que mil paraules

FREDDY DAVIES | Un vaguista recorre les files de vehicles aparcats. Els primers dies d'agost, la plantilla del sector del taxi va fer una vaga total que va durar una setmana, en la qual demanaven que s'apliqués el reglament de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, suspès pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC). La participació va ser del 100%. Si el president del govern espanyol Pedro Sánchez no compleix les promeses, es podria reprendre la vaga aquest mes de setembre.

Comunitat Directacoop

Negre sobre blanc per obrir nous senders

Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega

La injustícia no ha fet cap pausa durant l'estiu. Mentre no hi érem, els maners han estat de nou en el punt de mira repressiu i a les dones ens han continuat matant i agredint. Grups de la ultradreta han insistit a retirar llaços grocs que demanen llibertat i desenes de migrants han patit devolucions il·legals i s'han ofegat al Mediterrani. Mentre no hi érem, també hi ha hagut gent que ha estat expulsada de casa seva, el món del taxi ha alçat la destal de guerra, Llutxent -a la Vall d'Albaida- ha cremat i les àncores del turisme han arrossegat la posidònia, com denunciàvem a la darrera DIRECTA del 25 de juliol. Per tant, inevitablement, tornem amb el mateix imperatiu de denunciar les vulneracions de drets i apuntar cap a algunes solucions, però amb més força i tossuda persistència.

I recomencem amb novetats que ens hi ajudaran. Des del sud, donem la benvinguda a Ester Fayos, que s'incorpora com a coordinadora del nucli territorial del País Valencià per arribar a més indrets, aprofundir en més temàtiques i, en defi-

nitiva, fer-ho millor. Però també encarem el curs amb més col·laboracions d'opinió sobre feminismes, defensa de territori, migracions i economia a l'edició digital, i una secció nova, *Sota focus*, que a través de perfils se submergirà en el poder polític, judicial i econòmic. I seguirem, indubtablement, investigant allò que no volen que se sàpiga.

I ara sí, ja podem anunciar que podreu assaborir un recull de columnes de Sònia Moll que ha publicat Godall Edicions, amb un pròleg de Montse Santolino, també columnista a la DIRECTA. De moment, tenim a l'agenda dues presentacions: el 6 de setembre a l'Espai Contrabandos i el dia 9 a la Setmana del Llibre en Català. Ens fa molta il·lusió que l'aposta per unes veus que et sacsegen el cos sencer tingui fruits tan madurats com *Beneïda sigui la serp*. Com diu Moll, som els camins que hem escollit i no els que hem descartat. Així doncs, podríem dir que seguim ben encaminades. Benvingudes a la temporada 2018-2019, us convidem a llegir-nos negre sobre blanc.

L'espina

@houseofdown

Acció de les *brigades de neteja* liderades per José Casado i Jordi de la Fuente (PXC) a la Bisbal d'Empordà / TONI FERRAGUT

“**E**n primer lloc som ciutadans pacífics i democràtics. No som altra cosa, encara que ho repeteixin mil vegades”. Aquesta és una de les afirmacions més recurrents dels autoanomenats Grups de Defensa i Resistència (GDR), que ja van plasmar en el seu comunicat fundacional datat a 4 d'abril de 2018. El Bages, el Maresme i el Baix Camp són les comarques on s'han fet notar amb més intensitat en les últimes setmanes; allí hi tenen el gruix de l'activisme, des d'on es desplacen a altres comarques per retirar del carrer o de propietats particulars la simbologia independentista o solidària amb les preses polítiques. Inés Arrimadas, líder de Ciutadans al Parlament de Catalunya, ha donat l'aval polític a les seves actuacions i els anima a netejar els carrers de “simbologia separatista”.

Miquel Buch, conseller d'Interior del govern de la Generalitat, va xifrar en 178 els “atacs contra la llibertat ideològica i política” que es van produir entre els mesos de maig i juliol d'enguany a Catalunya, la majoria d'ells perpetrats per l'extrema dreta espanyolista i vinculats amb l'activitat dels GDR. Malgrat tot, en roda de premsa va treure ferro a la problemàtica i va afirmar categòricament que no es tracta d'un “moviment d'ultradreta organitzat”. Són grups petits que sumen un centenar de persones a tot Catalunya -no es poden equiparar en nombre ni en volum de militants als Comitès de Defensa de la República (CDR)-, però reben un tractament informatiu que els sobredimensiona. En aquest reportatge, però, us expliquem com les formacions de l'extrema dreta clàssica -Plataforma per Catalunya, Vox, Democràcia Nacional o Falange, que des de l'any 2012 s'han aproximat al partit d'Albert Rivera- se n'aprofiten per incrementar la seva militància i aspiren a prendre el control dels escamots antigroc.

Vox i Democràcia Nacional, al cor de Catalunya

La comarca del Bages encapçala, amb diferència, el rànquing dels territoris amb més incidents violents prota-

Sumen un centenar de persones a tot Catalunya, no es poden equiparar en nombre ni en volum de militants als CDR

En nombroses ocasions han creuat la línia vermella de l'agressió física, com és el cas de l'atac amb ferits a Manresa

gonitzats per persones contràries a la presència dels llaços grocs. Raül Macià, Jaime Vizern, Toni Noguera o Jordi Cervantes són alguns dels noms propis que s'han destacat al llarg dels últims mesos com a organitzadors o cares visibles d'incidents o mobilitzacions ultres als municipis de l'entorn de Manresa. Balsareny, Sallent, Santpedor, Avinyó, Castellnou, Santa Maria d'Oló, Artés, Pont de Vilomara o la mateixa capital han vist com escamots de persones encaputxades arrencaven plaques independentistes instal·lades per acord dels plens municipals, estelades de parcs de bombers, pancartes solidàries amb presos i preses de balcons consistorials,

L'EXTREMA DRETA ES DISPUTA ELS ESCAMOTS ANTIGROC

Plataforma per Catalunya, Democràcia Nacional, Vox i reductes falangistes competeixen en el lideratge dels Grups de Defensa i Resistència (GDR), després que l'activitat d'aquests grupuscles hagi rebut l'impuls mediàtic i polític de Ciutadans

Jesús Rodríguez | @albertmartnez

llaços grocs d'habitatges particulars o simbologia penjada en fanals, reixes o baranes de la via pública. En nombroses ocasions han creuat la línia vermella de l'agressió física, com és el cas de l'atac que va acabar amb set persones ferides a finals de juliol a la plaça Onze de Setembre de Manresa -capitanejat per Raúl Macià i on entre les víctimes hi va haver un menor- o de la puntada a la cara que Toni Noguera va propinar a un home que li recriminava que retirés llaços grocs, a la carretera d'accés a la presó de Lledoners el dia que hi traslladaven els presos polítics des de Madrid.

La figura de Macià és clau per visualitzar un dels perfils habituals dels integrants dels GDR. Extremadament violent i amb lligams directes amb partits d'extrema dreta, de fet, en xarxes socials ha assegurat que actualment és militant de Vox. Manté una estreta relació amb Albert Bruguera, qui fins a mitjans d'estiu era el delegat a Catalunya de Democràcia Nacional -formació que exhibeix amb naturalitat simbologia nazi-, i s'ha fotografiat en diverses ocasions amb José Manuel Opazo Quintas, empresari helvètic i delegat de Vox a Suïssa. Opazo, que durant els anys 80 va exercir de guàrdia civil al municipi biscaí de Durango, s'ha compromès a finançar els GDR i lidera un grup de petits empresaris que han convocat una manifestació el 9 de setembre a la capital catalana sota el lema *Cap pacte amb terroristes ni separatistes. Eleccions ja!*. Des del seu compte de Twitter, l'empresari encoratjava amb un "Ànims, nois" a Raúl Macià i Óscar González -el seu tàndem habitual d'accions al carrer- el passat 20 d'agost, quan s'enfilaven sobre el pont de Sarajevo de la Meridiana per clavar-hi una bandera espanyola. Aquell mateix dia tots dos arrencaven el llaç groc penjat al balcó de la seu del districte de Sant Andreu de Barcelona, un símbol que hi era per decisió majoritària dels grups municipals. El consistori ha anunciat que presentarà denúncia.

Macià, veí de Balsareny i convertit per l'extrema dreta en un heroi que fa front a l'independentisme, s'ha erigit en portaveu dels qui retiren simbologia independentista. El 22 d'agost de 2018, només dos dies després d'arrabassar el llaç groc de la seu consistorial de Barcelona, apareixia en directe a *El programa del verano* de Telecinco. El definien com a "netejaallaus" i la presentadora li preguntava com afrontava l'amenaça de multes per part de la Generalitat. "Aquest és el panorama a Catalunya, es multa als qui traïem llaços i ni tan sols s'identifica als qui els posen, que estan

José Manuel Opazo, empresari establert a Suïssa i exguàrdia civil a Durango, s'ha compromès a finançar els GDR

Jordi Cervantes, ultra amb qui Rajoy es va solidaritzar, condemnat per amenaçar l'esposa del batlle de Balsareny

contaminant el medi ambient", responia Macià amb cara de consternació. "Nosaltres actuem d'acord amb l'article 30 de la Constitució espanyola. Sempre dins del marc de la legalitat, cosa important que cal assenyalar, perquè se'ns titlla de vándals, feixistes, nazis o ultradretans i som simples constitucionalistes, patriotes que defensem amb molta honra la unitat d'Espanya", afegia amb ímpetu. El programa, però, en cap moment li va preguntar pel seu currículum d'agressions, el seu vincle amb l'extrema dreta o la condemna de nou anys de presó de l'Audiència de Barcelona per participar en el robatori de 45 quilos d'haixix i 1 quilo de cocaïna a punta de pistola a l'Hospitalet de Llobregat. De fet, el seu reingrés a la presó de Lledoners a finals de 2017 no va ser per haver arrencat la placa de "Municipi per la Independència" que hi havia a l'entrada de Sallent -tal com ell va explicar-, sinó que ho va ordenar un jutjat de vigilància penitenciària com a conseqüència del trencament de les condicions del tercer grau durant el compliment de la condemna pel robatori de la partida d'estupefaents.

El periodista de Nació Digital Pere Fontanals, que des de fa un any informa del dia a dia d'aquests grups al Bages, dibuixa l'organigrama de l'espanyolisme ultra a la comarca: "Com a GDR hi ha tres grups actius, dos d'ells a Pont de Vilomara i Castellbell, i el tercer és la DUE de Jaime Vizern; a banda tenim els seguidors de Raúl Macià a Balsareny". Jaime Vizern, fundador de l'embrionària Hermanos Cruzados, que va derivar en l'actual Democràcia y Unidad Española (DUE) -un acrònim a manera d'escarni de la DUI del 27 d'octubre-, malgrat tenir-hi amistat temps enrere, en l'actualitat manté una certa distància amb Raúl Macià i Jordi Cervantes. Aquest últim i la seva dona, Cristina Arias, també de Balsareny, van rebre una trucada de solidaritat de Mariano Rajoy el mes de desembre de 2017, després d'aparèixer al programa de Susanna Griso a Antena 3 com a víctimes »

» de persecució ideològica. La realitat jurídica, però, és ben diferent. Arias ha estat condemnada en dues ocasions per agressions i/o amenaces relacionades amb el seu activisme antiindependentista i Cervantes també l'han sentenciat per amenaçar la dona de l'alcalde de Balsareny. Vizern s'arroga més serietat en el *modus operandi*, alhora que farda de tenir "diversos amics que són guàrdies civils". Va saltar a la fama quan, precisament, es va posar un uniforme caqui amb tricorni i es va passejar envoltat de càmeres de televisió per l'exterior de la Casa de la República a Waterloo, actual residència de Carles Puigdemont a Bèlgica. "Després de la primera manifestació a Manresa dels Hermanos Cruzados, Vizern va veure que havia d'evitar segons quines companyies. De fet, no sé si és que algú des de fora li va fer un encàrrec molt específic. Vizern va crear a partir de llavors la plataforma Democracia y Unidad Española, que ha funcionat com un GDR de la comarca del Bages, intentant, que no sempre aconseguint, apartar-se d'una línia que comportés violència física. Raúl Macià, però, en estar entrant i sortint de presó a conseqüència del seu tercer grau, ha anat per lliure inicialment, i s'ha rodejat de gent propera de Balsareny, com Cervantes, o altres municipis del Bages nord, que no han evitat l'enfrontament directe", és l'anàlisi que en fa Fontanals, un dels periodistes que millor coneix el fenomen ultra a la comarca -n'ha escrit una cinquantena d'articles en l'últim any.

La pressió policial cap a tots aquests grups del Bages podriem definir-la com de perfil baix. Cal recordar que el màxim responsable dels Mossos d'Esquadra a la Regió Policial Central -amb seu a Manresa- és el comissari Sergi Pla, un funcionari provinent del Cos Nacional de Policia espanyola que, entre altres aparicions polèmiques, l'any 2017 va participar en una missa a la parròquia de l'Hospitalet de Llobregat regentada pel mossèn franquista Custodio Ballester, durant la qual es van mostrar emblemes i uniformes de les SS hitlerianes.

Des del Maresme, assalt fallit de PxC a Barcelona

La direcció dels GDR del Maresme, agrupats sota el paraigua Segadors del Maresme, va coordinar-se amb la Brigada 155 del Baix Llobregat i Groc Enlloc del Garraf -els dos GDR més actius al sud de les comarques de Barcelona- per protagonitzar un assalt simbòlic dels carrers de la capital catalana. La data escollida fou el 7 de maig i la cita -batejada com a *operació Troia*- es va fer a la plaça de Francesc Macià. Passades les deu de la nit sumaven amb prou feines un centenar de persones que, a més, estaven envoltades per concentracions antifeixistes que els triplicaven en nombre. Diversos cordons dels Mossos d'Esquadra es van desplegar al voltant dels ultres. Vista la impossibilitat de moure's, van decidir desconvocar, però aquella nit es van poder confirmar els tentacles desplegats per Plataforma per Catalunya (PxC). Jordi de la Fuente, secretari d'organització del partit, repartia barretines vermelles entre les assistents, acompanyat en tot moment de Pablo Barranco, líder del corrent intern que va expulsar de la formació a Josep Anglada. José Casado, professor de boxa i molt proper a Mónica Lora, la regidora de PxC a l'Ajuntament de Mataró, va fer de portaveu davant de les càmeres de televisió. Lora, un mes després, va ser l'encarregada d'entregar a Segadors del Maresme els diners recaptats mitjançant una col·lecta popular promoguda pel diari *La Gaceta*, del grup Intereconomía. "Els fons de la col·lecta popular que milers d'espanyols han aportat perquè en la seva arriscada tasca no hagin de posar ells els diners", detallava Eduardo Arroyo, un dels articulistes del mitjà.

La nit del desplegament fallit als carrers de Barcelona, un altre individu va destacar entre la concentració. Anava encaputxat, responia al sobrenom de *senyor Lobo* i es feia notar per la seva capacitat de lideratge i organització. La DIRECTA va poder captar, mitjançant una càmera oculta, com donava instruccions a les persones concentrades i el setmanari *El Temps* li posava nom i cognom uns dies més tard:

ELS GDR ES COORDINEN PER ACTUAR A COMARQUES SENSE IMPLANTACIÓ

Gabriel Romero, veí de Vilassar de Dalt. Romero tornaria a prendre protagonisme el 29 d'agost, quan des de Segadors del Maresme es va citar els mitjans de comunicació al pàrquing del Burger King de Cabrera de Mar per una acció nocturna sorpresa a les comarques de Girona. José Casado va tornar a fer de portaveu i cara visible, i Gabriel Romero (que va aparèixer a Antena 3 amb el sobrenom de *Pedro*) donava les ordres. "Avui no traurem estelades ni pancartes, només llaços grocs, és una operació de neteja", insistia Romero a un grup d'emascarats que volien despenjar una gran estelada durant aquella nit al municipi de la Pera (Baix Empordà). Casado, que setmanes abans s'havia reunit amb de la Fuente, va voler deixar clar davant de les càmeres: "Nosaltres som brigades de neteja, no tenim res a veure amb els GDR, la nostra actuació es basa en el compliment de la llei". Sorprenent afirmació tenint en compte que de les 80 persones aplegades aquella nit, que es van vestir amb uniformes blancs i mascaretes, 27 provenien del col·lectiu Resistència Alta Tabàrnia, amb base operativa a Reus i que en nombroses ocasions ha reivindicat accions dels GDR i va participar de l'escamot d'encaputxats -identificat pels Mossos d'Esquadra- que va actuar a mitjans d'agost a Tivissa i Móra la Nova. Lora, Romero, de la Fuente i Casado, doncs, controlen des de PxC l'activitat dels GDR del Maresme, però apareixen als mitjans com "ciutadans anònims", com a la portada de l'ABC del 3 de setembre, on Casado sortia en primer pla i a cara descoberta i de la Fuente amb el rostre tapat per un manyoc de llaços grocs arrencats.

La nit de l'operació Troia a Barcelona va destacar un individu encaputxat amb el sobrenom de *senyor Lobo*

Al Maresme també trobem una notable llista de *free riders*, que han tingut protagonisme en solitari

VINCLES POLÍTICS DELS LÍDERS DELS GDR

Raül Macià

Veí de Balsareny. Denunciat per diverses agressions. Ha fet de portaveu dels GDR del Bages. Assegura ser militant de Vox. Condemnat a nou anys de presó per robatori i narcotràfic simulant ser un policia.

Toni Noguera

Simpatitzant de Vox i Ciutadans. Va agredir un home que li recriminava la retirada de llaços a la carretera d'accés a Lledoners. Formava part d'un escamot agressor de set persones a Manresa.

Óscar González

Es reuneix amb el delegat de Vox a Suïssa per acordar vies de finançament dels GDR. Va treure l'estelada del parc de bombers de Manresa i el llaç groc de la seu del districte de Sant Andreu.

Jordi de la Fuente

Secretari d'organització de PxC. Coordina l'estratègia del sector dels GDR anomenat *brigades de neteja*. Fa tàndem en assemblees i accions amb José Casado, de Segadors del Maresme.

Mónica Lora

Regidora de PxC a Mataró. Va ser l'encarregada d'entregar als GDR els diners recaptats pel diari *La Gaceta*. Lora i Casado han coorganitzat les activitats de "Mataró es queda a Espanya".

José Casado

Portaveu habitual de Segadors del Maresme i de les accions mediàtiques de les *brigades de neteja* a Barcelona i Girona. Es reuneix amb regularitat amb Jordi de la Fuente i Mónica Lora (PxC).

Alex de Beneyto

Militant de Democracia Nacional i simpatitzant de Ciutadans. Va ser detingut per l'atac neonazi al casal Tres Voltes Rebel de Nou Barris. Forma part del GDR Resistència Alta Tabarnia.

Albert Bruguera

Delegat a Catalunya de Democracia Nacional, partit que fa apologia del nazisme. Ha fet de portaveu de diverses accions dels GDR, encapçalant manifestacions a Manresa i Balsareny.

Antonio Castellón

Detingut per l'atac neonazi al casal Tres Voltes Rebel. Militant de Democracia Nacional. Ha protagonitzat greus incidents a Vallirana i altres punts del Baix Llobregat. Porta tatuades diverses esvàstiques.

Al Maresme també trobem una notable llista de *free riders*, que han tingut protagonisme en solitari en alguns dels episodis més conflictius. Seria el cas de Juan Ramon Camacho, exmilitar del cos de paracaigudistes establert a l'Estat francès que va viatjar expressament fins a Mataró per enfrontar-se als qui plantaven creus grogues durant una jornada reivindicativa a la platja. La imatge de Felipe Miranda Ortega, veí de Pineda de Mar, també va recórrer

les xarxes socials per un episodi amb insults, amenaces i coaccions contra un ciclista que participava d'una marxa en solidaritat amb les preses polítiques. I el més conegut i bel·ligerant de tots: Santiago Pulido Vivan. És propietari del "camió del 155", un vehicle amb què es passeja per la comarca del Maresme navalla en mà per retirar llaços grocs, estelades i pancartes. En un dels incidents va amenaçar amb l'arma blanca un home que li

recriminava l'actuació i, per si no fos prou, en una altra ocasió va trencar la càmera d'un fotògraf. Pulido liderava el grup que el 21 de maig va retirar creus grogues de la platja de Canet, amb el resultat d'un avi de 82 anys i quatre persones ferides més. Per arrodonir-ho, el 3 de setembre, CDR Masnou difonia un vídeo on s'apreciava el conegut neonazi Sergio Morales, vocalista de la banda Jolly Rogers, arrencant llaços a un pont sobre la C-32. »

» La mala experiència col·lectiva de l'espanyolisme ultra la nit del 7 de maig va marcar precedent. No han tornat a intentar un assalt a Barcelona. Sí que alguna vegada una quinzena d'activistes de Groc Enlloc -grup fundat i liderat per Juan Ribas, veí de Sitges- i Brigada 155 -amb militants de Democràcia Nacional actius a Vallirana i Sant Feliu de Llobregat, com és el cas d'Antonio Castellón que duu quatre esvàstiques tatuades al cos- han desembarcat als carrers del barri de Sants. En una de les incursions van robar una gran estelada que cobria tota la façana del Centre Social de Sants, també van sostreure una pancarta penjada a la parròquia de Sant Medir.

Neonazis i falangistes a Resistència Alta Tabarnia
El 17 d'agost els Mossos d'Esquadra van identificar un escamot de catorze persones que a altes hores de la matinada retiraven simbologia independentista i llaços grocs als municipis de Móra la Nova i Tivissa. El Departament d'Interior va anunciar que se'ls obriria un expedient sancionador. La sorpresa va ser que en el grup hi havia un agent de la Guàrdia Civil. Quinze dies més tard, la Fiscalia General de l'Estat espanyol ordenava investigar els mossos d'esquadra i policies locals que els van identificar. Anaven equipats amb navalles, caputxes i plànols de Tivissa, Móra la Nova i Vandellòs, amb instruccions de com entrar i sortir dels pobles en vehicle i amb la ubicació exacta de les plaques, pancartes, estelades i banderoles que s'havien de retirar. Pocs dies després, des del compte de Twitter de Resistència Alta Tabarnia -antigament Resistència Reus- difonia un comunicat amb l'etiqueta #todossomoslos14 en què es donava les gràcies “pels suports rebuts” i reconeixien que entre els identificats a les Terres de l'Ebre n'hi havia “alguns que solen participar en les activitats de Resistència Alta Tabarnia”. En el text es definien com a “catalans sense marcades tendències polítiques que realitzen activitats altruistes i pacífiques de caràcter cívic en benefici de la societat”. Uns dies abans de la missió a l'Ebre, des del compte Brigada Penedès -que recentment s'ha integrat en els escamots nocturns de Resistència Alta Tabarnia- s'advertia: “Que vagin amb compte, que si ens busquen ens trobaran i nosaltres tenim gent molt diferent i amb llicència per professió, no dic res més. Així que no som una ONG... *si quieren panes tendrán tortas a pares*”. El missatge donava a entendre la participació de membres dels cossos i les forces de seguretat a les ràtzies, tal com es confirmaria uns dies més tard.

Però als GDR del Baix Camp i el Tarragonès no només hi trobem l'ombra de la Guàrdia Civil. Pedro L.G., militant de Ciutadans i un dels principals líders del moviment espanyolista a Reus, es fotografiava fa uns dies en companyia d'Àngel Gómez, agent en actiu i president de l'entitat Unió de Mossos per la Constitució. Crida molt l'atenció,

A l'esquerra, Toni Noguera encaputxat després de destrossar una gran estelada del bar Toni's, a la plaça Major de Manresa. A dalt, José Casado (Segadors del Maresme) i Jordi de la Fuente (PxC), mofant-se a les xarxes de les crítiques antifeixistes. A la dreta, Àlex de Beneyto amb logo de C's i samarreta de les Wafen SS i Raúl Macià reunit amb Javier Ortega (Vox).

El voluntari de Ciutadans Àlex de Beneyto va visitar el Valle de los Caídos amb una samarreta de les Wafen SS de Hitler

El diari *La Gaceta* va fer una col·lecta per finançar els GDR i va demanar a Mónica Lora (PxC) que fes l'entrega dels diners

però, la identitat del tercer individu que apareixia a la foto: Àlex de Beneyto. Va ser detingut per l'atac al Casal Popular Tres Voltes Rebel de Nou Barris el passat 25 juliol. Ha fet de voluntari de Ciutadans i alhora és militant del partit neonazi Democràcia Nacional. En algunes instantànies difoses pel compte de Twitter Reus Antifeixista se'l veu amb el logo del partit d'Albert Rivera a la samarreta en un estand informatiu de la formació taronja a Calafell. En altres imatges és al Valle de los Caídos amb samarreta d'homenatge a les Waffen SS d'Adolf Hitler. Una altra de les activistes més destacades de Resistència Alta Tabarnia és Isabel Heredia, que compagina l'arrendada de llaços amb les parades informatives de Falange Española. Va participar d'un acte a favor del rei Felip VI a Girona, d'una concentració contra els docents de Sant Andreu de la Barca i en recents contramanifestacions que es van encarar a la Passejada per la República celebrada el 25 d'agost a Salou o a la caminada d'Avis per la República el 22 d'agost a Cambrils.

Un exguàrdia civil finança els GDR des de Suïssa

Actuen de nit i la majoria d'intervencions les fan les mateixes persones que es desplacen per diferents comarques. Moltes hores de dedicació i despeses de transport, logística i manutenció. La feina voluntària dels GDR ha fet que empreses i mitjans de comunicació espanyolistes fessin crides a finançar aquest moviment. “Que no hagin de pagar de la seva butxaca les multes o la gasolina dels cotxes amb què es desplacen”, apuntava l'empresari José Manuel Opazo des de Zuric, on té domiciliades la majoria de les seves

empreses del sector immobiliari. Quan tenia vint anys va ingressar a la Guàrdia Civil, al municipi biscaí de Durango, però a meitats dels anys 80 va marxar sobtadament del País Basc per establir-se a Suïssa. Es mostra orgullós de la seva amistat amb el general condemnat pels GAL, Enrique Rodríguez Galindo, i d'haver establert negocis immobiliaris amb l'exministre Rodrigo Rato, investigat per corrupció. Opazo ja ha fet donacions econòmiques a la causa antiindependentista, assumint la defensa jurídica de l'ultra bagenc Raúl Macià o sufragant desenes de grans pancartes de convocatòria a la manifestació espanyolista del 9 de setembre. Avui dia opera a Catalunya amb l'empresa immobiliària Cunit Barna SL i ha contactat amb altres empresaris de la costa de Tarragona per demanar-los aportacions econòmiques pels GDR. Per ara la llista completa de donants no s'ha fet pública.

Opazo es va fer conegut per ser la bèstia de Quim Torra. És a dir, l'home que va exigir que es parlés castellà en comptes de català a l'avió de la companyia aèria Swiss en el qual també viatjava l'ara president català i aleshores treballador d'una empresa d'assegurances. A partir d'aquesta experiència, Torra va fer un article en què criticava l'actuació de l'empresari d'origen basc, aleshores militant d'UPyD, titllant-lo de bèstia. El 17 d'agost, a la plaça de Catalunya de Barcelona, Opazo va liderar el “servei d'ordre monàrquic” que va voler despenjar per la força la pancarta contrària a la presència de Felip VI durant l'homenatge a les víctimes dels atemptats de la Rambla i Cambrils.

En paral·lel a la via empresarial, el diari *La Gaceta* ha fet durant les últimes setmanes una col·lecta popular

L'agressor de Verges, apoderat de Ciutadans

L'alcalde de Verges (Baix Empordà), Ignasi Sabater, va denunciar l'1 d'agost a través d'un missatge a les xarxes socials que "un grup de feixistes amb imatges de Tabàrnia han arribat a Verges amb la cara tapada (i alguns amb un ganivet d'un pam i mig) i han anat despenjant les estelades fins que se'ls ha plantat cara. Demà presentarem denúncia". Un dels membres de l'escamot va colpejar amb una escala plegable la cara d'un veí del poble que li recriminava l'actuació, també el va amenaçar ganivet en mà. Una setmana i mitja més tard l'individu era detingut al seu domicili de Banyoles. Es tracta de Josep Trias, de 51 anys, acusat de lesions, furt i danys. Al seu currículum hi figuren 26 antecedents per robatoris i estafes, però també

un aspecte que els mitjans de comunicació no van destacar: va ser apoderat de Ciutadans durant la jornada electoral del 21 de desembre. La DIRECTA ha pogut confirmar que l'individu va ser el representant del partit taronja al centre educatiu La Balca, ubicat a la plaça Xesco Boix, i la seva signatura va quedar plasmada a les actes d'escrutini de les meses electorals. El partit taronja ha evitat respondre per l'actuació i la militància del detingut, obviant totes les preguntes que des dels mitjans de comunicació se li han fet sobre aquest tema. L'episodi de Verges és un dels més violents viscuts a les comarques de Girona, on des de la detenció de Trias s'ha detectat una considerable disminució de l'activitat dels GDR.

-especialment intensa a Madrid- per recollir fons pels GDR. El diari del grup Intereconomía va entregar la suma solidària a Mónica Lora, regidora de Plataforma per Catalunya a Mataró, perquè ella la fes arribar al grupuscle Segadors del Maresme, on es coordinen els anti-llaços grocs de la comarca. A més, accions com la de l'avioneta amb una pancarta amb el lema *A treure llaços grocs. Les platges són de tots* -contractada per España Ciudadana, una plataforma de mobilització controlada per Rivera- permet que aquests grups marginals -que no en podrien assumir la despesa- tinguin la capacitat de fer arribar el seu missatge a tota la població.

Implicació de guàrdies civils i mossos unionistes

La participació de membres dels cossos i forces de seguretat de l'Estat espanyol en l'activitat dels GDR ha fet saltar les alarmes, sobretot perquè són grups que actuen encaputxats, de matinada i amb la utilització habitual d'armes blanques. Quim Torra, president de la Generalitat, ha enviat cartes a la delegada del Govern espanyol a Catalunya, Teresa Cunillera, i al ministre espanyol de l'Interior, Fernando Grande-Marlaska, per exigir-los una investigació sobre la presència d'un guàrdia civil en l'escamot identificat la tercera setmana del mes d'agost a Tivissa i Móra la Nova.

Prèviament ja hi havia indicis de la participació de policies. El GDR Brigada Penedès -recentment integrat a Resistència Alta Tabàrnia- va advertir a mitjans d'estiu que alguns dels seus integrants tenien "llicència per professió, no diem res més... Així que no som una ONG". Als vincles que diversos policies han establert

amb els escamots antiindependentistes cal sumar-hi tres episodis que s'estan investigant judicialment: els insults i vexacions contra les diputades d'ERC Jenn Díaz i Josep Maria Jové per part d'un agent que custodiava la Prefectura Superior de la Via Laietana de Barcelona, les "policonfusos en context d'agressió física" que un escamot de guàrdies civils de paisà haurien provocat a un veí de la Barceloneta que els recriminava que despengessin una estelada d'un habitatge particular el 9 de desembre de 2017 i la pallissa que un inspector de la Brigada Provincial d'Informació del Cos Nacional de Policia espanyola va propinar al fotoperiodista Jordi Borràs. La implicació de policies en aquests episodis violents, en opinió de Borràs, "fa bona aquella frase de la saviesa popular d'uniformats de dia i incontrolats de nit". El fotoperiodista considera que "hi ha certa frustració dels sectors més radicalitzats del nacionalisme espanyol, que veuen inoperància en l'actuació del Govern i decideixen prendre's la llei pel seu compte: si l'Estat no treu llaços, ho farem nosaltres; si l'Estat no para els peus a periodistes que parlen massa, ho farem nosaltres". I rebla amb un aspecte poc conegut de la història recent: "Tot plegat no és tan estrany. No hem d'oblidar que l'extrema dreta a l'Estat espanyol en part neix en cercles militars, sobretot a la Capitania General de Barcelona, en un grup que els historiadors coneixien com 'el partit militar', un lobby de pressió que s'alçava davant dels partits i organitzacions catalanistes. D'això n'ha quedat cert rastre i tradició. És impossible parlar de l'extrema dreta sense parlar del món policial i militar, és una realitat, no és una opinió". ●

L'empresari que finança els GDR va liderar el grup que volia retirar la pancarta contra Felip VI el 17-A a la plaça de Catalunya

El GDR Brigada Penedès adverteix que a les seves files hi ha persones "amb llicència per professió, no diem res més..."

EL RELAT DE LA FRACTURA

A LA RECERCA DE “VÍCTIMES” ESPANYOLISTES

J. R. | @albertmartnez

Inés Arrimadas ha posat el focus discursiu de cara als mitjans de comunicació estatals en el concepte de *fractura interna* a Catalunya. “La societat catalana està dividida en dos”, reitera en totes les entrevistes la portaveu del partit taronja. Des d’un punt de vista electoral, l’afirmació podria estar justificada, però, si s’entén per una suposada confrontació civil, no hi ha dades que ho sostinguin.

L’autoria de la pràctica totalitat d’agressions a la via pública relacionades amb el conflicte polític a Catalunya prové de militants de l’espanyolisme d’extrema dreta. Des de Ciutadans bolquen tota la seva maquinària comunicativa cada cop que apareix a les xarxes algun indici d’un ciutadà espanyolista agredit per independentistes, fins al punt de tergiversar o faltar a la veritat.

Un exemple molt il·lustratiu fou l’incident que es va viure el migdia del 25 d’agost als voltants del parc de la Ciutadella de Barcelona. Un matrimoni amb tres criatures caminen per la zona i es topen amb un home que passejava una dona gran en cadira de rodes. El blog de notícies *Las voces del pueblo*, un mitjà que fa d’altaveu de l’activitat de l’extrema dreta a Catalunya, publica a mitja tarda un àudio en què l’home del matrimoni denuncia des de l’Hospital del Mar que la seva companya ha estat agredida quan retirava llaços grocs de les reixes del parc, i ho explica així: “No es va enfadar perquè tragués llaços grocs, es va enfadar perquè el terra estava brut”. Cap referència al fet que l’individu hagués actuat per motivacions polítiques. El presumpte agressor confirma la tesi del civisme com a detonant en una conversa amb TV3.

Per si això no fos prou, els tres mossos que van intervenir en la identificació dels implicats en l’incident constaten a partir de tots els testimonis presents que “no hi havia motivacions polítiques” i el conductor

Albert Rivera amb una bandera de Generación Identitaria al fons. Concentració contra la violència on es va agredir un càmera de Telemadrid / VÍCTOR SERRI

de l’ambulància que va traslladar la dona a l’Hospital del Mar assegura que ni tan sols va veure llaços grocs a la zona. Tot i l’allau d’evidències, en pocs minuts tota la cúpula de Ciutadans en els àmbits català i espanyol –Arrimadas, Carrizosa, Villegas i Rivera– s’aboquen a les xarxes socials per demanar a Pedro Sánchez que intervingui a Catalunya per evitar una suposada escalada d’agressions contra la ciutadania espanyolista. Tanta és la voluntat d’amplificar l’incident que afirmen en tot moment que a la dona “li van trencar el nas d’un cop de puny”, un extrem que queda desmentit per l’informe mèdic, on es diagnostica com una con-

tusió. L’afectada va tornar l’endemà al centre mèdic queixant-se de per què a l’informe mèdic no es deia que tenia el nas trencat. Els facultatius li van tornar a fer proves diagnòstiques i van ratificar que no estava trencat, tal com van comunicar al jutjat que investiga els fets. Tres dies després de l’incident, el suposat agressor va ser detingut, no pels Mossos d’Esquadra sinó pel Cos Nacional de Policia espanyola, malgrat quedar palès en l’atestat i la documentació mèdica que les ferides eren lleus i que, per tant, no es podia procedir a la detenció, sinó a la denúncia i citació per prendre-li declaració en seu judicial. ●

La ultradreta adopta Ciutadans com la “casa gran” unionista

Històricament, a Catalunya l’extrema dreta d’ascendència espanyola havia tingut diverses opcions electorals. L’any 2010, a les eleccions autonòmiques s’hi va presentar la Falange Española de las JONS, el Movimiento Social Republicano (MSR) o la Plataforma per Catalunya (PxC) de Josep Anglada. Diferents estratègies polítiques i comunicatives amb la llavor del feixisme o el neofeixisme. L’any 2012, en ple creixement del partit que liderava Albert Rivera, Falange i MSR renunciaven a presentar llistes i una PxC en decadència posa fi a les seves aspiracions d’entrar a l’hemicicle.

Les eleccions de 2015 es plantegen per primer cop com a plebiscitàries i PxC abandona la cursa, deixant orfes 60.000 votants de l’anterior cita electoral i on Ciutadans escala fins als 730.000 vots, amb un descens vertiginós de l’electorat del PP. Amb les eleccions de 2017, sense llistes d’extrema dreta i amb la jivarització del grup parlamentari de García Albiol, Inés Arrimadas esdevé la líder de la “casa gran” de l’espanyolisme, on s’aixopluga l’extrema dreta sociològica i electoral, tal com acrediten les dades demoscòpiques. Si repassem l’historial recent de les enquestes

elaborades pel Centre d’Estudis d’Opinió de la Generalitat, comprovem com els segments de la població més reaccionaris s’acosten trimestre rere trimestre a Ciutadans. A mitjans de l’any 2016, la gent que en una escala de l’1 al 10 (sent 1 l’extrema esquerra i 10 l’extrema dreta) se situava en el número 10 expressava la seva intenció de votar PP o abstenir-se. Amb dades de juny de 2018, aquest perfil de votants opta majoritàriament per Ciutadans. Aquest fenomen es pot copsar amb més claredat quan observem el perfil de les persones que assisteixen a les convocatòries de carrer de la

formació taronja. El 29 d’agost, al parc de la Ciutadella, en una concentració durant la qual es va agredir un periodista de Telemadrid –en un acte que pretenia denunciar la suposada violència independentista–, hi van ser presents totes les famílies de l’extrema dreta. Militants de la renovada PxC (amb direcció provinent de l’MSR), neofeixistes de Generación Identitaria (a imatge i semblança dels grups xenòfobs de l’Europa nòrdica), Vox, falangistes de les diverses tradicions històriques... i tot amant amb grupuscles de legionaris, militars i policies jubilats.

Claus jurídiques de posar o treure

Juristes especialitzades en dret administratiu i penal ens expliquen què diu la llei sobre la col·locació o la retirada de llaços grocs, estelades o pancartes en cadascun dels supòsits: edificis de l'administració, cases particulars o la via pública

Veïnat de la Bisbal d'Empordà penja llaços grocs, l'endemà que un escamot vingut des del Maresme els retirés / TONI FERRAGUT VÍCTOR SERRI

J. R. | @albertmartnez

El puntal argumental emprat per Ciutadans a l'hora de justificar la retirada expeditiva de simbologia independentista o solidària amb les persones preses dels carrers de Catalunya és una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) que ordenava la retirada d'una estelada hissada en una asta enmig d'una rotonda viària a Sant Cugat del Vallès. El professor de dret administratiu de la Universitat Pompeu Fabra Josep Ramon Barberà puntualitza que “la sentència del TSJC no cita cap article de cap llei, sinó que utilitza com a argument la idea de neutralitat durant la campanya electoral, però aleshores només es podria cenyir als períodes electorals”. Anaïs Franquesa, advocada del Centre en Defensa dels Drets Humans Iridia, afegeix que el text del TSJC només fa referència al cas concret de Sant Cugat del Vallès, no es pot extrapolar, i, a més, “topa amb nombroses sentències del Tribunal Constitucional on es diu que l'espai públic és *per se* un espai d'expressió i participació política, perquè

hi ha una part de la població que no té cap altra via per interpel·lar els poders”.

Àlex Solà, membre de la Comissió de Defensa del Col·legi d'Advocats de Barcelona, adverteix que “els objectes deixats a l'espai públic, si no consta pel seu context que tenen propietari i el mateix no l'ha abandonat, podria interpretar-se a cosa abandonada (*res derelictae*),

i, per tant, pot ser apropiat per qualsevol. Esdevindria susceptible d'appropriació, i sembla que també podria ser-ho de retirada”. En aquest sentit, afegeix que “la qüestió aquí no seria tant sobre l'objecte de l'actuació, sinó en la forma i les circumstàncies en què es produeixin els fets”. Solà ens fa notar l'existència de l'article 455

del Codi penal, en el qual es castiga amb penes-multa de sis mesos a un any “el qui, per realitzar un dret propi, actuant fora de les vies legals, utilitzi violència, intimidació o força en les coses, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos. S'ha d'imposar la pena superior en grau si per a la intimidació o violència es fa ús d'armes o objectes perillosos”. Aquest supòsit es podria aplicar

a qui retirés pancartes, banderes o llaços d'edificis públics o de cases particulars.

El professor Barberà recalca que “qui retira elements posats per decisió d'un ple municipal va en contra de la voluntat majoritària. No es poden danyar rètols o elements que l'Ajuntament pengi; això sí que està protegit per les ordenances”. I afegeix: “Això entraria molt clarament en una infracció de desobediència administrativa. Els ajuntaments, per protegir més aquests elements, haurien de fer constar mitjançant advertiments que la pancarta o el plafó s'ha penjat per decisió del ple municipal”. I tant Solà com Franquesa consideren que “la seva retirada podria ser constitutiva, depenent de la forma de comissió, de delictes de danys (si es limiten a trencar-los sense endur-se'ls) o de furt (si se'ls enduen)”.

En relació amb els espais públics, Barberà és on veu més limitacions en el cas que els elements interfereixin en la utilització de carrers, places o platges. “El fet que una platja estigui plena de creus i després les treguin és una cosa i una altra és que les deixin indefinidament, perquè això interfereix en l'ús públic

de la platja”, matisa el jurista. Malgrat tot, creu que “Ciutadans té un discurs que és hàbil i ens ha introduït el relat de la neutralitat, però si t'hi fixes no hi ha cap ajuntament que sigui neutral, tots promouen més o menys algun aspecte més afí a la seva tendència ideològica”. I contraposa el que estem vivint a l'Estat espanyol amb com es veu des d'Europa:

“El Tribunal Europeu de Drets Humans, quan diu que cremar la foto del rei no és un delicte, a la sentència assenyalava que els poders públics han d'estar sotmesos a la crítica, ben al contrari de com es llegeix des de l'Estat espanyol, on es pensa que com que soc un poder públic amb mi no t'hi pots posar”.

Franquesa també considera que “un espai públic eteri i neutral és propi de les dictadures, no és desitjable un espai públic així” i puntualitza que “les ordenances municipals estan dirigides als cartells que tenen com a objectiu la publicitat, però en els cartells de caràcter polític s'han arribat a retirar multes perquè s'entén que es pengen en exercici dels drets fonamentals”.

El professor de dret administratiu Josep Ramon Barberà (UPF) desmenteix que la sentència del TSJC referida a Sant Cugat permeti retirar simbologia

Àlex Solà, membre de la Comissió de Defensa del Col·legi d'Advocats, diu que la clau és en “la forma i circumstàncies” com actuen els GDR

**FAKE
SYSTEM**
TRUE
CLOTHES

TOPMANTA

TOPMANTA

Daouda Dieye i Lamine Bathily,

Sindicat Popular de Venedors Ambulants

“El sistema que ens obliga a la venda ambulant és el mateix que ens persegueix”

Text: Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega

Fotografia: Victor Serri | @ittos_

Són molts anys de corredisses amb la manta a l'esquena, de sancions i de jornades llargues de sol a sol. Daouda Dieye i Lamine Bathily van arribar a Barcelona des del Senegal quan eren molt joves, el primer amb 22 anys i el segon a punt de fer-ne 18. Mentre Dieye ha aconseguit els papers i ara treballa a la cuina d'un restaurant, Bathily continua en situació administrativa irregular després de deu anys en el top manta. Venen ulleres de sol, sabatilles esportives, bosses de mà o samarretes, però sota una forta pressió policial que els va empènyer a crear el Sindicat Populars de Venedors Ambulants el 2015 i del qual són portaveus. A les acaballes de l'estiu, quan el focus mediàtic afluixa, conversem sobre la mala vida del top manta i les seves reivindicacions.

Mentre vens al carrer, sempre penses a deixar de fer-ho?

Daouda Dieye: Jo em dedicava a la venda perquè era l'única opció que hi havia. Vaig arribar a Barcelona el 2006 sense papers, vivia en una casa a Terrassa amb uns tiets i havia de pagar lloguer i despeses. A més, no parlava la llengua i això encara m'ho feia tot més difícil. No tenia alternativa. Em van dir que, si no tenia papers, no podia treballar i que havia d'esperar tres anys a sol·licitar-los. Quan feia poc que havia arribat, em van enviar al CIE. Quan vaig sortir-ne, una assistent social em va donar trenta euros i amb aquests diners vaig poder comprar les primeres mercaderies per a vendre. Aquells anys encara veníem pel·lícules i música, i així vaig estar un any. No suportava haver de córrer pel carrer amb la policia al darrere. Quan arribes, però, desconeixes com funciona el sistema i l'únic que pots fer és comprar i vendre. Podríem haver venut marihuana o altres drogues, però vam preferir no fer mal a la societat. Comprem una mercaderia en un magatzem gran, que el govern permet, i la revenem al carrer. No rebem cap subvenció, sinó que ens ajudem entre nosaltres: si un noi acaba d'arribar i no pot anar a treballar al camp, li dones diners perquè pugui comprar les primeres mercaderies.

Lamine Bathily: El mateix sistema t'obliga a dedicar-te al top manta. No et permet estar al país legalment i treballar amb normalitat. La teva opció no és la venda ambulant; de fet, no hi penses quan decideixes venir cap aquí. Quan arribes, et trobes moltes sorpreses. Els companys de pis et poden alliberar de pagar durant un temps però, finalment, has de contribuir amb les càrregues de la casa. El sistema que ens obliga a la venda ambulant és el mateix que ens persegueix i ens discrimina. A vegades ens pregunten quant guanyem, però cal dir que sovint acabem treballant per pagar les multes.

D'on hem de treure els diners per pagar les multes, si no? Guanyem diners al carrer, no només per sobreviure sinó també per pagar les multes.

A banda, envieu diners al Senegal...

L.B.: Enviar diners a la família és obligatori. Des d'Europa ets responsable de la família i dels teus germans, que també viuen situacions complicades. A vegades faig promeses al meu germà que tot li anirà bé perquè no agafi una pastera i hagi de passar pel que he passat jo.

La situació administrativa és un sostre de vidre?

L.B.: Veus la diferència entre la meua situació i la de Daouda, que ja té papers...

D.D.: Sense papers, no som humans. No ets res, ets invisible, un fantasma. Per exemple, sense papers no pots anar al metge, no pots accedir a ajuts, no pots treballar, no pots circular. Quan abans de tenir-ne feia una entrevista, sempre deia que no havia de fer-la perquè era il·legal. No existeixes per al sistema. Els papers són el més important per a poder sobreviure. Alhora penso que sempre estem parlant de sobreviure i jo crec que hem de poder viure. Dins una societat, hem de poder viure, però hi ha gent que viu i altres sofrim. S'ha de posar el focus a la llei d'estrangeria i les seves fronteres, que també causen la mort de gent al mar. Ara surto al carrer sense por, perquè tinc els meus papers des de fa nou mesos, però porto catorze anys aquí. Hi ha empresaris que necessiten mà d'obra barata, treballant al camp ho vaig comprovar...

L.B.: Jo també vaig treballar al camp, quan feia molt fred aquí. Vaig anar a Jaén, a recollir olives. Treballàvem en condicions dures, pel fred, que et castiga. Però, a més, no et respecten perquè treballes sense papers, no tens cap dret a queixar-te si no vols que et facin fora. Hi ha molta gent esperant...

Vau arribar quan éreu molt joves. Què us va empenyer a emprendre el viatge i quines expectatives teníeu?

D.D.: El colonialisme continua al Senegal. Per exemple, el 1992, el Senegal organitzava la Copa d'Àfrica i la Unió Europea va negociar construir l'estadi a canvi de poder explotar i pescar al nostre mar durant vint anys. Passats els vint anys, la gent que pescava per poder viure dignament a la seva terra ja no ho podia fer. Hi havia una competició impossible: grans embarcacions contra pasteres petites. Els que abans pescaven van començar a organitzar viatges cap Europa, perquè ja no tenien feina. Els pastors també van deixar de vendre la seva llet perquè una empresa belga va introduir la llet en pols. Ens deixen sense recursos, sense feina i sense esperança, i després venen una cosa que no existeix, només t'ensenyen els luxos. Amb 22 anys jo veia que això d'aquí era el paradís. Passa el mateix que aquí fan amb Àfrica, quan només t'ensenyen imatges de nens morint de gana, com si fos així tot el continent.

L.B.: Ens obliguen a estudiar en francès a l'escola, el que t'ensenyen és la cultura europea i te la venen amb unes imatges que no són reals. Tu vols anar-hi i viure la vida. Ara, quan faig xerrades amb joves, sempre els pregunto què saben d'Àfrica, i les respostes que acostumo a sentir és: fam, conflicte i guerres. Però jo vinc d'un país on no hi ha cap guerra i no passem gana gràcies a les xarxes de col·laboració. És el que ens hem endut cap aquí i duem a la pràctica amb companys manters. Si m'haguessin dit que a Europa la gent dormia al carrer i hi havia gent blanca demanant diners, no m'ho hauria cregut. Quan arribes, el somni es capgira del tot.

Al Senegal hi ha venda ambulants, a Nova York s'han atorgat llicències, a Dakar o Vancouver s'han obert mercats... Per què no s'ha trobat una solució a Barcelona?

L.B.: Fa tres anys vaig estar parlant amb la gent de les paradetes que posen els caps de setmana a Drassanes i una dona em va explicar que havia estat dedicant-se a la venda ambulants fins que van aconseguir les paradetes. Però com que avui dia som els negres qui ens hi dediquem, hi ha persecució. Si fóssim blancs, s'haurien trobat solucions. També vaig estar amb els fills dels pescadors de la Barceloneta, que venien peix al carrer,

“ ”

Ens obliguen a estudiar en francès a l'escola, el que t'ensenyen és la cultura europea i te la venen amb imatges que no són reals

El capitalisme només vol que utilitzem i llancem, vol omplir de deixalles aquest món, i també considera que hi ha gent que ho som

feien venda ambulants, però no hi havia persecució. Ara ens persegueixen, ens discriminen i ens humilien. Al Senegal, el meu pare es dedica a la venda ambulants, ven sabates als mercats setmanals, inclús jo l'ajudava quan no era a classe.

D.D.: La venda ambulants al Senegal és natural. El capitalisme, però, sempre acaba posant barreres perquè la resta no ens guanyem a vida. El primer que et pregunten aquí és si pagues impostos, però per pagar-los has de tenir drets! Per a nosaltres, fer qualsevol tràmit es complica precisament perquè estem en situació irregular. Parlen de l'amenaça de la immigració i en canvi no parlen de corrupció, però qui roba? Qui té els comptes a Panamà i Suïssa? Nosaltres no. Som treballadors, fem les feines que la gent no vol fer. Treballem moltes hores als restaurants, freguem els terres, recollim les escombraries i collim la fruita per quatre duros. Allà, al Senegal, no som il·legals i, per tant, pots vendre al carrer: una dona ven cacauets al carrer, un vell arregla sabates al costat i en lloc de comprar-te un calçat nou, li portes. Però el capitalisme només vol que utilitzem i llancem, vol omplir de deixalles aquest món, i també considera que hi ha gent que ho som. És important insistir que nosaltres no fabriquem res, no tenim cap empresa on fabriquem samarretes o sabates. Tota la mercaderia entra de forma legal.

Quines propostes us ha fet l'Ajuntament que no heu acceptat i quines heu fet vosaltres?

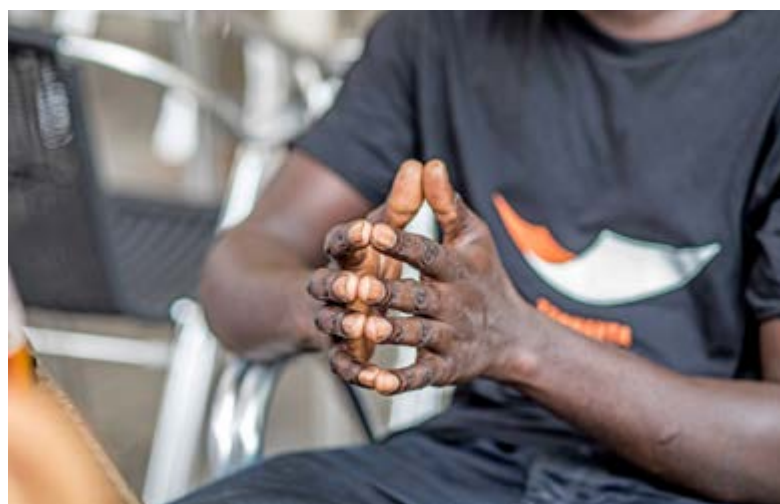
D.D.: A vegades t'obliguen a decidir si ho prens o ho deixes i, per dignitat, prefereixes no prendre res. A través de Diamcoop, una cooperativa per a gent que es dedica a la venda ambulants, l'Ajuntament va dir que cada any regularitzaria algú. Actualment, però, hi ha uns 200 manters a la ciutat; per tant, caldrien almenys 200 anys per a solucionar-ho. Quan vam crear el Sindicat

Popular de Venedors Ambulants, vam dir que era necessària una solució global, per a tots els nois que estan al carrer. Vam demanar un lloc on vendre i ens responien que no podíem vendre, que eren productes falsificats, il·legals. Si són il·legals, per què deixen entrar les mercaderies pel Port de Barcelona i permeten que les venguin en una nau de Badalona. Nosaltres som una màfia? Jo sempre dic que des del president d'Espanya, passant per la Generalitat i fins a l'alcaldia són màfia perquè ho permeten. Tot i acceptar la possibilitat de canviar la mercaderia, ens deien que no podíem ocupar la via pública. Vam ser nosaltres qui vam crear una marca de roba pròpia i la botiga. Però el problema, insisteixo, és no tenir papers. No puc comprendre que una persona que porta vivint més de deu anys aquí no hagi pogut regularitzar la seva situació. L'Ajuntament diu que no és competència seva, però facilitar l'empadronament sí; la Generalitat diu que tampoc, però et posen barres per a l'arrelament social, i tot això és necessari per aconseguir-los.

L.B.: L'Ajuntament culpabilitza l'Estat perquè la venda ambulants està tipificada com a delictes al Codi penal, però qui denuncia els manters és la policia local. I qui l'envia? L'Ajuntament. Les denúncies comporten antecedents penals i, per tant, la impossibilitat d'aconseguir els papers. L'Estat ha fet una llei, està allà, però qui ens persegueix és la Guàrdia Urbana. Cancel·lar els antecedents penals és complicadíssim. Jo he estat tres anys fent gestions per cancel·lar-los, finalment ho he aconseguit, però ho he passat fatal.

Quina etapa ha estat més dura pel que fa a la pressió policial?

L.B.: Des de fa més de deu anys, sabem que quan s'apropa l'estiu, els comerciants pressionen, inclús durant el Nadal. L'Ajuntament mai ha deixat d'actuar sobre els

manterers. Abans no ens havíem de posar sota el metro de plaça de Catalunya, però amb la nova alcaldessa ho hem hagut de fer. Amb Xavier Trias o Jordi Hereu érem a dalt jugant al gat i al ratolí. Durant el govern anterior va ser dur, però cap manter va entrar a presó, i ara tenim dos o tres companys empresonats. Hem patit més que amb altres governs. Fer néixer el Sindicat ha estat molt important per canviar la mirada sobre el top manta. Tenim dret a estar aquí, que ens mirin diferent... Jo, segurament, algun dia voldré formar una família.

Especialment a l'estiu, esteu en el focus mediàtic. Quina responsabilitat creieu que tenen els mitjans en la mirada que té la societat sobre vosaltres?

D.D.: Quan alguns mitjans volen crear conflicte busquen les víctimes més vulnerables, la presa més feble per atacar la resta. A vegades m'he negat a fer entrevistes perquè m'he sentit manipulat. Quan arriba l'estiu, s'incrementa el racisme cap a nosaltres i les imatges que es transmeten a través de les pantalles són perilloses.

Precisament, vau denunciar en roda de premsa que les imatges que els mitjans havien difós de l'agressió d'uns manterers a un turista a la plaça de Catalunya eren incompletes...

D.D.: L'home havia pegat un dels nois del top manta amb una ampolla al cap i la resta el van defensar. Però les imatges que van sortir als mitjans de comunicació només mostren la darrera part. Els mitjans han d'anar amb compte, tenen molta responsabilitat, però sempre

“ ”

Durant el govern anterior va ser dur, però cap manter va entrar a presó, i ara hi tenim dos o tres companys

Sense papers sempre tens por, no saps el que et pot passar. Després d'aquesta entrevista em poden parar uns policies i dur-me al CIE

hi ha parts de les històries que no s'expliquen. Sempre explico que nosaltres també vam lluitar contra el nazisme. Europa va anar a buscar africans per lluitar contra els nazis, amb els francesos. Nosaltres també coneixem la història, no l'oficial sinó la real. La feina dels periodistes és molt important perquè poden fer passar les víctimes per culpables. Cal recordar també que els esclaus van crear la riquesa d'Europa i segueix havent-hi la rambla de Prim, el general que deia que si un negre s'aixecava per reivindicar els seus drets, se li havia de tallar el coll i la mà. Cal sensibilitzar la gent sobre tot això.

Patiu el racisme diàriament?

L.B.: Des que vaig arribar, cada dia. A vegades dic als meus amics que des que hem creat el Sindicat ens fem respectar més i hi ha més interès per saber i parlar amb nosaltres. Però, de totes maneres, el racisme al carrer el vivim sempre. Al metro hi ha gent que t'evita, que no vol seure al teu costat o agafa fort la seva bossa. Són coses que et posen nerviós. Patim discriminació al metro i al carrer, i els feixistes ens utilitzen com si fóssim el problema d'aquesta ciutat. Crec que hi ha temes molts més importants. Tot el que tenim ens ho hem guanyat nosaltres mateixos. Jo, almenys, mai he rebut cap ajuda des que vaig arribar a Barcelona. Però, tot i així, ens utilitzen. Fa un mes, quan vam ser al Parlament, vaig insistir que havíem de parlar de coses més importants. Nosaltres volem aportar solucions, perquè som els primers que volem deixar la venda ambulants. La solució no és policial i, per ara, és la que pateixen els manterers.

Com és el dia a dia de la venda ambulants?

L.B.: La policia no ha canviat, però nosaltres sí. Abans sempre teníem por de defensar el nostre company quan venia la policia i tothom corria per salvar-se. Ara, sota el paraigua del Sindicat, partim de la base que si ens toquen a un ens toquen a tots. Estem evitant que la policia s'endugui companys. Junts ens estem defensant i això és un canvi molt important per evitar antecedents penals. Ara bé, el dia a dia és molt complicat perquè no podem sortir a dalt el carrer i no ens agrada ni és còmode per a nosaltres molestar la gent que circula sota el metro de plaça de Catalunya.

Us sentiu acompanyats pels moviments socials?

D.D.: Si no fos pels moviments, el Sindicat no existiria. Jo estava implicat en l'Espace Inmigrante quan va morir Mor [un venedor ambulants que va caure des d'un balcó arran d'una operació dels Mossos contra el top manta l'agost de 2015 a Salou]. Vam fer una gran manifestació des de Canaletes i una xerrada al Raval. Si els activistes no ens haguessin donat suport, hauria estat difícil. La comunicació és molt important, i ara tenim més veu, perquè qui té privilegis, d'alguna manera, ens protegeix.

Es viu amb por?

D.D.: Fa cinc anys, era impossible veure un manter parlant dels seus problemes a la televisió. Hem fet un pas molt gran organitzant-nos. Quan va morir el manter de Lavapiés, la primera imatge que va circular van ser africans cremant contenidors, però vam aconseguir explicar que havia mort després d'una persecució i molta gent va adonar-se de la gravetat de la situació. El 2009, quan estava a Huelva treballant al camp, vaig acabar a comissaria apallissat per dir a uns policies que no lliguessin amb una corda un noi senegalès, que l'esclavisme ja havia passat. Em van ordenar que marxés, que estaven fent la seva feina, però com que vaig insistir, em van detenir perquè no tenia papers.

L.B.: Sense papers sempre tens por, no saps el que et pot passar. Després d'aquesta entrevista em poden parar uns policies i dur-me al CIE. Sent il·legal sempre tens por, tant si portes la manta com si no. ●

Onades amb causa

La surfista Andrea Molina agafa una onada a la platja de Berria, Cantàbria, amb una planxa de fusta ecològica / FLAMA SURF

Pau Fabregat | @Pau_Fabregat

Més enllà de la indústria de la moda que l'envolta, l'essència històrica del surf està molt lligada a l'ecologisme i la defensa del medi ambient. En l'actualitat també s'utilitza com a eina d'integració social

Sí, la nostra mar també bombeja onades, a la Mediterrània també se surfeja. Amb una mitjana de 130 dies d'onades a l'any -la majoria els dies de tardor i hivern- a poc a poc el surf es va fent lloc a casa nostra. Platges com la de Cullera i Borriana al País Valencià, o Port Ginesta, Montgat o la Barceloneta a Catalunya, són alguns dels *spots* -llocs- on es concentra aquesta activitat d'origens polinesis els dies que la mar brinda les tan apreciades ondulacions per la nombrosa comunitat surfista, que viu de cara al mar i enganxada a les previsions meteorològiques. Va ser a mitjans dels 70 quan es van començar a veure surfistes per la costa mediterrània, però no és fins a la dècada del 2000 que el surf comença a esclatar de forma significativa al nostre litoral.

Els inicis al bell mig del Pacífic

Abans de la colonització europea, a la Polinèsia, el surf tenia una importància religiosa. Es fabricaven planxes amb fus-

ta sagrada dels arbres koa i wiliwili. Els sacerdots beneïen les marejades, colpejaven l'aigua amb plantes per a provocar mar de fons i algunes platges tenien temples perquè les devotes pogueren resar a les onades.

Homes i dones, vells i joves, reialesa i poble, tothom surfejava a Hawaii. Segons expliquen els historiadors Peter Westick i Peter Neushul, "si les onades eren bones, cessava qualsevol propòsit de treballar i només quedava el desig de gaudir". Aquesta filosofia de vida encarada a l'oceà s'explica pel fet que, segons el periodista nord-americà William Finnegan, "a les illes de Hawaii gaudien d'un vast excedent de productes alimentaris, i la seua població no només eren molt bones pescadores, agricultores especialitzades en el cultiu de bancals i caçadores, sinó que també sabien construir i explotar un complex sistema de piscifactories". El festival de la collita durava tres mesos, durant els quals explotava la febre del surf i es declarava oficialment prohibit el treball. »

» Aquest estil de vida orientat a cavalcar les onades no va agradar als primers missioners calvinistes que van arribar a les illes el 1820. Finnegan explica que Hiram Bingham es va trobar envoltat de surfistes abans inclús de trepitjar terra, i els descrivia com a “cridaners, salvatges semidespullats i bàrbars”. Vint-i-set anys més tard, el mateix missioner redactava: “A mesura que la civilització avança, el declivi i la caiguda en desús de la pràctica del surf donen mostres de l’augment de la modèstia, la indústria i la religió”.

A poc a poc, la cultura hawaiana, i amb ella el surf, va quedar relegada a àmbits domèstics i la seua població, delmada per les malalties que van portar els colonitzadors entre 1778 i 1893. El 1843 la història va fer un gir. Segons explica la professora de la universitat de Hawaii Kerry Inglis, “les organitzacions de colons terratinents estatunidencs, amb el suport militar dels marines dels Estats Units, van desembarcar a l’arxipèlag i van enderrocar el Regne de Hawaii i amb ell la reina d’aleshores, Liliuokalani. Tot seguit comença un període de colonització que arriba fins avui dia”.

Per sort, la pràctica del surf va sobreviure gràcies a unes poques hawaianes, però sobretot gràcies a Duke Kahanamoku. Aquest nadador va guanyar una medalla d’or als Jocs Olímpics de 1912, es va convertir en una celebritat internacional i va començar a fer exhibicions de surf per tot el món.

Indústria, màrqueting i contaminació

És a la dècada dels 50 quan el surf modern comença a explotar a la costa californiana, gràcies, sobretot, a l’auge de la indústria aeroespacial de la zona, que va permetre descobrir nous materials ultralleugers per a la fabricació de planxes. S’engega la maquinària de producció en massa i la cultura *surfer* s’estén com la pólvora per les ciutats costaneres de l’oest dels Estats Units. Els costos joves bronzejats i de cabells rossos cremats pel sol comencen a ser l’ingredient estrella d’una altra indústria, la del màrqueting, que focalitza els seus esforços en passar d’una *cultura del surf* -més ecologista, en defensa de les platges i oceans- a una *moda del surf* -on l’estètica i la marca prevalen per sobre de l’essència de respecte per la natura que havia impulsat aquest esport des dels seus inicis.

Segons la fundació Surfrider Foundation, avui dia es calcula que hi ha més de 23 milions de surfistes arreu del món. Per abastir aquesta demanda, cada any es fabriquen 400.000 planxes amb materials tòxics, com l’espuma de poliuretà o la resina sintètica.

La discriminació de la surfista

Igual que en la resta d’esports, en el surf les dones també sofreixen les conseqüències del patriarcat. La discriminació per raons de gènere es veu reflectida en la hipersexualització del cos femení i també en la dificultat de les dones per acon-

seguir patrocini per poder competir al més alt nivell.

El cas de la surfista brasilera Silvana Lima és un dels més paradigmàtics. Ha sigut vuit cops campiona del Brasil i dos anys consecutius subcampiona del món; malgrat això, s’ha hagut de pagar els vi-

atges per competir en el circuit mundial de la seua pròpia butxaca. “Si no ets una *barbie* no tens espònsors”, afirma Lima en una entrevista a la BBC, on explica com “les marques de surf volen que a part de ser surfista sigues una model. Com que no complia amb els cànons de bellesa, em vaig quedar sense patrocina-

dors, exclosa i desplaçada, i he hagut de pagar-me jo mateixa els desplaçaments del campionat mundial”.

Surf com a integració social

Lliscar sobre les onades també ajuda moltes joves en risc d’exclusió social o immerses en situacions d’extrema violència i conflictivitat a portar una vida més sana i segura.

La favela de Rocinha és una de les més grans del Brasil, i prop d’un 22% de la seua població viu sota el llindar de pobresa. Allà, Marci da Silva va fundar anys enre l’Associació de Surf de Rocinha (ASR), amb l’objectiu de “treure el jovent dels carrers i així evitar que siguin víctimes de

la violència (policial i de bandes criminals) que es viu a Rocinha”. L’ASR es finança a través de reparacions de planxes de surf i donatius. Avui dia, centenars de joves han passat per l’entitat, i algunes d’elles han arribat al circuit professional del surf brasiler.

A la costa oest de Colòmbia es troba el Chocó, una de les regions que ha patit amb més virulència el conflicte armat del país sud-americà. En aquest territori banyat per

l’oceà Pacífic trobem Termale, una petita localitat -de 200 habitants- dedicada a la pesca, on fa sis anys es va fundar el Club de Surf del Chocó. Nestor Tello és l’ànima del club, instructor i veí del poble, i explica com “el surf ens ajuda a tirar endavant la nostra comunitat i que els nens s’allunyin de la violència i les drogues”.

També amb una costa amb onades, però a l’altra banda del món, es troba

Alumnes i integrants
del Club de Surf del
Chocó, Colòmbia
/ CLUB DE SURF DEL
CHOCÓ

Sergi Galanó al seu
taller de Premià de Mar
/ FLAMA SURF

Joves surfistes de la
favela de Rocinha
/ ASSOCIACIÓ DE
SURF DE ROCINHA

la regió palestina de Gaza. En la mateixa platja on l'exèrcit israelià va assassinar quatre nens de la mateixa família l'estiu de 2014, els membres del Gaza Surf Club practiquen aquest esport cada cop que la Mediterrània els brinda l'oportunitat. Segons afirma Shorouq Abu Ghanem, una jove surfista de 20 anys, "el surf ens aporta esperança, a la mar trobe la meua llibertat". ●

Tornar a l'essència: la fusta

La consciència ecologista sempre ha format part del surf, ja que la natura, i en particular el mar, és indissociable d'aquest esport. A casa nostra un dels referents és Sergi Galanó, surfista i artesà de la fusta. Galanó, que fa surf des dels onze anys, explica com "cap al 1988 era gairebé impossible creuar-te amb algú a l'aigua, érem molt pocs". Aquest català originari del barri de les Corts de Barcelona, el 2002 va decidir deixar l'estudi de disseny on treballava i marxar als Pirineus a portar un refugi de muntanya. Va començar a treballar la fusta "per necessitat", fent taules, lliteres i altres estris per al refugi. A poc a poc, va agafar més destresa i es va animar a construir la seua primera planxa de surf, que era de fusta d'atzavara, una pitera molt comuna a les costes de la Mediterrània. "Amb la fabricació de planxes de fusta se m'ajuntaven les meves passions de forma natural: l'ecologisme, el surf, el disseny industrial i la natura", explica. Anys més tard, Galanó ha creat la seua pròpia marca de planxes: Flama Surfboards. Amb el taller a Premià és un dels pioners de la construcció de planxes de surf ecològiques en l'àmbit europeu.

Malgrat que són poques les qui s'animen amb l'autoconstrucció de planxes, saben que amb els materials biodegradables i respectuosos amb el medi ambient és on està el futur: "Ens trobem que la gran indústria està observant els garatges de la gent per agafar idees". Ni patents ni grans inversors, Galanó explica com s'ha portat a la pràctica la premissa del *do it yourself* en el món de la fabricació en fusta. A base de prova i error i compartint els aprenentatges en fòrums, blogs, etc., cada dia creix el nombre de persones que s'interessen per aquesta tècnica de construcció, on es rescata l'essència d'aquest esport. Una mostra del creixement, ens explica Galanó, és "la bona acollida que va tindre el primer European Wooden Surfboard Meet que vam realitzar l'estiu passat a Cantàbria. Ens esperàvem ser molt pocs i vam reunir gairebé 80 persones d'arreu d'Europa". A part de construir planxes, Galanó també és actiu en diverses lluites per la defensa del territori, com per exemple la plataforma contra el dragatge al Maresme o l'organització Surf & Nature Alliance, que lluita per la preservació del medi marí i les seues costes i trencants de surf.

a doble espai

Les desigualtats a l'Amèrica llatina i el focus mediàtic a Nicaragua

Malgrat que el govern de Daniel Ortega dista molt d'aquella Revolució Sandinista que va enamorar mig món, hem de preguntar-nos per què les darreres protestes al país centreamericà tenen un sobredimensionat ressò mediàtic

Robert Morral Segarra

Membre d'ITACA, Organització Internacionalista dels Països Catalans

Un any després de l'assassinat de Santiago Maldonado (1 d'agost de 2017), l'Argentina i Xile continuen en peu de guerra contra el poble maputxe, un poble rebel que lluita pels seus drets històrics com a comunitat ancestral d'Abya Ayala -terme que fa referència al conjunt del continent americà. A través de la violència militar-paramilitar són víctimes de nombrosos assassinats selectius alhora que, per culpa de l'espoli de multinacionals saquejadores com Benetton, es veuen obligades al desplaçament forçat. Però les maputxes lluiten, i compten amb desenes d'activistes que, sigui amb aturades o llargues vagues de fam, practiquen una veritable resistència davant la forta repressió que viuen.

"Ens estan matant!", criden els líders i lideresses socials de Colòmbia. I és que d'ençà que el govern colombià i les FARC-EP van signar els acords de pau de l'Havana, hi ha hagut més de 400 assassinats, tal com ha documentat el programa no governamental Somos Defensores. Només aquest juliol se n'han registrat 30, un per dia, entre destacades membres de les Junes d'Acció Comunal, oposició política, excombatents de les FARC, defensores de drets humans, educadores, camperoles, indígenes o activistes LGTBI. Tots i totes assassinades per grups paramilitars d'extrema dreta a les ordres de terratinents lligats al narcotràfic o multinacionals afamades de subsòl ric en recursos que aniquilen qualsevol dissidència organitzada que pugui fer nosa a la implementació dels seus megaprojectes.

Al Brasil, ni tan sols a una esquerra socioliberal o socialdemòcrata se li ha permès fer política, i tant Dilma Rousseff com Luiz Inácio Lula da Silva han patit un cop d'estat en tota regla davant la complicitat i el silenci de la comunitat internacional. Al país de les companyes del Moviment dels Sense Terra, el nombre d'assassinats no té aturador i es dispara any rere any. El Brasil ha acumulat en els darrers quinze anys més morts que les guerres de Síria i l'Iraq juntes (més de 800.000), i té el trist honor de ser el país amb més assassinats del planeta.

Però al Brasil, com a la resta de països de la zona, la violència té en comú que respon a les mateixes directrius racistes i classistes, i es troba dirigida contra els barris populars i perifèrics com a eina de control social: allà, si ets negre i jove, tens tres vegades més possibilitats de rebre una bala entre cella i cella.

Mentrestant, al Paraguai, la violència contra el moviment popular i camperol ha crescut exponencialment després del cop d'estat contra Fernando Lugo el 2012, fins a l'extrem que en algunes demarcacions del país els tocs de queda i la violència militar contra les camperoles s'han generalitzat.

Podríem seguir per Haití, on amb el silenci còmplice d'ONG, organismes multilaterals i la comunitat internacional, es viu una situació insostenible. El que fou el primer país d'Amèrica i el món a abolir l'esclavitud a través d'una revolta d'esclaus, ha quedat maleït per

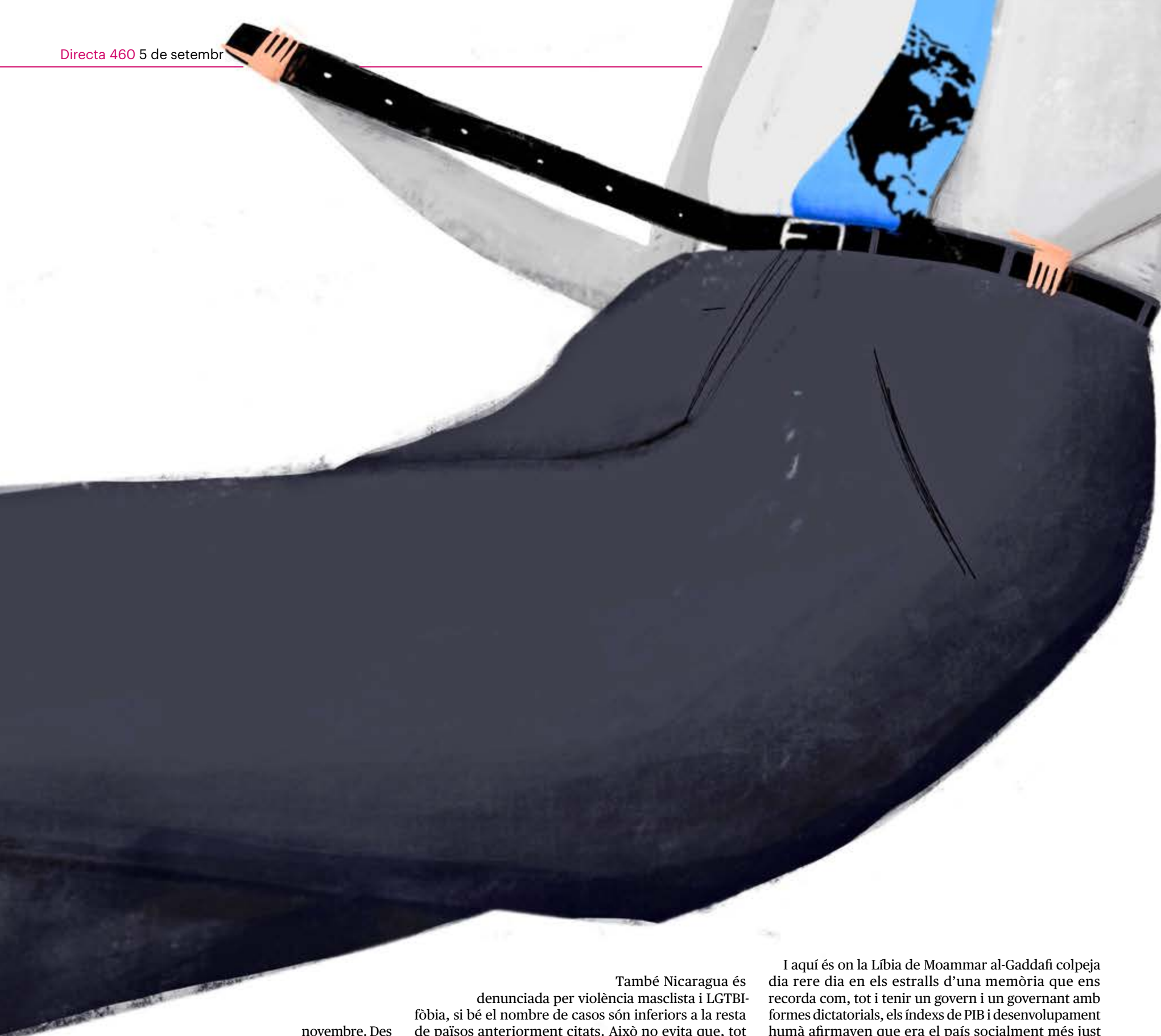
sempre, i la metròpoli encara no li perdona tant d'atreviment.

Un nou focus mediàtic

També Centreamèrica pateix narcotràfic, rutes de droga i immigració il·legal cap als Estats Units, màfies, corrupció, feminicidis o multinacionals amb exèrcits privats que implementen megaprojectes; mostres d'una violència estructural sense aturador.

Segons els informes d'Iniciativa Mesoamericana de Dones Defensores dels Drets Humans, el pitjor país en violació de drets humans d'aquesta regió és Hondures, víctima d'un cop d'estat el 2009 contra el legítim govern de Manuel Zelaya i on es va produir una tupinada electoral contra l'esquerra política en els comicis del passat

Segons Amnistia Internacional, Nicaragua estaria per sota de Mèxic, Hondures i Guatemala en índexs de violència i vulneració de drets

novembre. Des de llavors, les protestes s'han estès al conjunt del país i desenes de membres de l'oposició social i política han estat assassinats en un context creixent de terrorisme d'estat. I és que Hondures és, en percentatge, el país del món on els feminicidis s'enduen més dones i on també més defensores del medi ambient són eliminades. Només cal recordar el cas de Berta Cáceres: dona, d'esquerres, indígena i ecologista, la figura de la qual ens revela el nivell de violència que practiquen les multinacionals, amb la complicitat dels aparells repressius de l'Estat i la comunitat internacional.

Al marge d'Hondures, Mèxic és el país amb més denúncies per violació dels drets humans. I és que el 2017 va ser el més violent de la seva història, amb més de 25.000 persones assassinades, i en l'actualitat les desaparegudes ja s'eleva a 34.000. Una violència que també afecta els i les periodistes que denuncien les complicitats del poder amb la corrupció imperant i les fortes violacions registrades arreu del país. En l'actualitat és país el més perillós d'Amèrica Llatina on exercir la professió.

Després de Mèxic vindria Guatemala, que segons l'esmentat informe i Amnistia Internacional és el tercer país de la zona en índexs de violència i vulneracions de drets.

En canvi, Nicaragua, en comparació amb aquests països, queda relegada a unes mínimes taxes de violència, malgrat que alguns informes adverteixen de la repressió específica sobre camperols, comunitats indígenes i entitats ecologistes que lluiten contra la implementació del canal interoceànic de capital xinès.

També Nicaragua és denunciada per violència masclista i LGTBI-fòbia, si bé el nombre de casos són inferiors a la resta de països anteriorment citats. Això no evita que, tot i els passos assolits en la defensa dels drets de la població transsexual -com prohibir penalment i laboralment la discriminació i establir una procuradora especial dins de la Procuradoria de Drets Humans-, la situació encara sigui insuficient.

Sandino al retrovisor

En una anàlisi comparativa, observem que la violència masclista, el patriarcat i la LGTBI-fòbia que afecta la regió, a Nicaragua, malgrat que denunciable i amb casos greus, presenta uns balanços menors. I també pel que fa als paràmetres de democràcia i pobresa, diferents informes ens recorden que, al país de Sandino, les eleccions de novembre de 2016 van ser reconegudes com a legítimes per la mateixa Organització d'Estats Americans (gens sospitosa de combregar amb els països de l'ALBA), així com per diferents observadors internacionals, com ara Álvaro Colom, expresident de Costa Rica. Sense oblidar els informes publicats pel Banc Mundial, segons els quals la desigualtat i la pobresa a Nicaragua s'ha reduït 13 punts -passant del 42,6% al 29,5%- durant el període comprès entre 2009 i 2014.

Per tant, si ens fixem en les darreres protestes a Nicaragua, hem de preguntar-nos: per què tenen aquest increïble ressò mediàtic, si es tracta d'un dels països de la zona amb menys violència estructural i on en menor grau es conculquen els drets humans? O, per què se'n parla tant si, els darrers anys, ha experimentat un creixement econòmic sostingut i una eliminació substancial de la pobresa endèmica?

I aquí és on la Líbia de Moammar al-Gaddafi colpeja dia rere dia en els estralls d'una memòria que ens recorda com, tot i tenir un govern i un governant amb formes dictatorials, els índexs de PIB i desenvolupament humà afirmaven que era el país socialment més just del nord d'Àfrica. I com, de sobte, potser per tenir les reserves més grans de petroli d'Àfrica i un gran valor geoestratègic, va patir una suposada revolta espontània que va rebre el suport de les potències occidentals i una posterior intervenció militar de l'OTAN, que va provocar la caiguda del govern molest d'al-Gaddafi -sovint contrari a les polítiques exteriors d'Occident- i va deixar Líbia infinitament pitjor de com estava en nom dels drets humans i la democràcia.

És cert que, a Nicaragua, les formes de Daniel Ortega i Rosario Murillo no donen gaire confiança: estem parlant d'un govern socioliberal -en el millor dels casos socialdemòcrata-, amb polítiques patriarcales que cal denunciar amb contundència (com la negació de l'avortament en casos de violació o perill per la mare), dèspota en alguns aspectes i amb polítiques que han afavorit el clientelisme i, de retruc, certa corrupció.

Parlem, doncs, d'un govern que dista molt d'aquell que va enamorar mig món gràcies a les campanyes d'alfabetització popular i una revolució feta per poetes que escrivien amb amor i utopia l'alba d'una nova Amèrica Llatina.

Ara bé, si parlem de construcció de sobirania -i sobretot si parlem de terrorisme d'estat, feminicidis, violència estructural o assassinats selectius-, per coherència primer hem de referir-nos abans a una llarga llista de països i governs a la terra ancestral d'Abya Ayala. D'altra manera, podem caure en una certa hipocresia i, en nom dels drets humans i la democràcia, fer el joc a interessos partidistes. ●

pàgina oberta

Tres metàfores

Jordi Enèriz Paredes | @JordiVerns
Educador ambiental

El 2018 començava amb la primera de les tres metàfores. Mont-roig del Camp, 2 de gener. Un Euromed atropella una seixantena d'ovelles d'un ramat que havien envaït les vies, espantades pel soroll del tren. En aquell tram, camí i via fèrria van de costat i la via no disposa de tanca protectora perquè, per llei, no és obligatòria. Davant d'aquest accident, Adif denuncia el pastor per trànsit indegut per les vies i estudia si denunciar-lo també pel retard de més d'una hora que van patir els viatgers del tren. Tots els passatgers i passatgeres van sortir il·lesos. Els danys a la locomotora, mínims. Però les pèrdues del propietari del ramat van ser de 7.000 euros. Ignoro si finalment Adif va cursar la denúncia.

La col·lisió de l'Euromed contra aquells bens porucs se'ns apareix com la metàfora d'un altre xoc, el d'un món tecnificat on el manteniment de l'activitat primària sembla una nosa col·lateral de la necessitat fisiològica que tenim els humans per ingerir aliment diàriament. L'ordenació del territori és massa vegades l'ordenació dels usos terciaris del territori i la subordenació de l'activitat agropecuària i forestal al traçat d'infraestructures viàries i energètiques de tota mena. L'ocupació del sòl sota un mantell de polígons, ofrena als insaciabls déus de la logística, ha arraconat l'activitat pagesa, ha banalitzat *ad nauseam* el paisatge i ha fragmentat el medi natural, distorsionant profundament la mobilitat de la fauna salvatge. El culpable de tot plegat, el pastor, per provocar el retard del progrés. La llei, implacable amb el més feble. Tot en ordre. Res de nou.

/ MARIA FARRÉ

Ara marxem lluny, al Japó, a l'illa de Hashima, davant les costes de Nagasaki. Segona metàfora. Hashima és una illa amb una gegantina mina de carbó subaquàtica que es va començar a explotar el 1890. L'illa va veure com es modificava el seu perfil, amb progressives ampliacions per guanyar terreny al mar i amb l'aixecament de poderoses defenses de formigó que la protegien dels tifons. Hashima, amb poc menys de 6 hectàrees de superfície, arribà als 5.000 habitants, assolint una de les majors densitats de població del món i reproduint un microcosmos arquetípic de la insostenibilitat socioambiental, on la sobirania alimentària era zero: tots els aliments s'importaven. El director de la mina, al capdamunt de l'ordre jeràrquic de Hashima, vivia en l'única casa de l'illa, situada al punt més enlairat, mentre que els obrers i obreres vivien amuntegats en minúsculs apartaments de 10 metres qua-

drats, patint unes condicions laborals deplorables, d'autèntic esclavatge. En moriren més de 1.300, per malalties, accidents laborals o desnutrició. L'illa també va rebre presoners de guerra xinesos i coreans, condemnats a treballs forçats. Fins que un dia tot aquell món s'esfondrà, arrossegat pel tancament de la mina l'any 1974, quan el consum de carbó al Japó deixà pas al d'un altre combustible fòssil: el petroli.

Ara, deshabitada, l'illa és un objectiu turístic i plató cinematogràfic esporàdic. Aquell món, insostenible, inequitatiu, injust, s'esvaï sobtadament quan un vell paradigma energètic fou substituït per l'adveniment d'un de nou.

Acabem. Una trista metàfora de la malsana relació que els humans hem arribat a mantenir amb altres espècies vives amb qui compartim planeta, però també metàfora del no reconeixement de límits ecològics de cap mena. No parlarem ni

de cetacis, ni de felins ni d'elefants. Parlarem d'una espècie de colom, el colom migratori (*Ectopistes migratorius*). Potser va ser l'au més abundant del món i segurament de Nord-amèrica, on vivia. N'eren milions, i formaven estols colossals que enfosquien literalment el sol al seu pas durant hores. Segons la revista *Science*, s'estima que la població oscil·lava entre els 3.000 i els 5.000 milions d'individus. Una brutalitat. Ara no en queda ni un de sol. Espècie extinta, passat irrecuperable. D'acord, tal vegada el brutal declivi poblacional del colom migratori s'inicià per causes naturals, com ara una minva significativa en la disponibilitat d'aliments, però és indiscutible que la seva caça indiscriminada tingué conseqüències definitives en superposar-se als motius naturals. El colom migratori, tal com recull el seu nom, feia desplaçaments estacionals o en cerca d'aliment. Caçar-los era extremadament sen-

zill, eren carn fàcil i barata d'obtenir. De fet, el seu gregarisme, eficaç adaptació defensiva als depredadors, suposà la seva condemna davant els humans: se'n caçaven a milers en una sola jornada, per la carn però també per protegir les collites, fins que aquelles matances superaren el punt de no retorn de la capacitat biològica de recuperació demogràfica de les poblacions. L'espècie col·lapsà i quan finalment s'aprovaren les primeres lleis per a la seva protecció ja era massa tard. El darrer exemplar fou una femella, la Martha, que moriria al zoològic de Cincinnati l'any 1914.

L'extinció del colom migratori és una més de les moltes pèrdues que han provocat (i provoquen) les activitats humanes. Cada hora tres espècies desapareixen per sempre més. Algunes sense ni tan sols haver estat descobertes ni estudiades. La sisena extinció massiva planetària. Sí, la sisena, però a diferència de les cinc precedents, aquesta per causes estrictament antròpiques. Tanmateix, el colom migratori és molt més que un nom en la llista de baixes del catàleg de la vida, és una dolorosa metàfora de la ceguesa i l'egoisme dels humans, incapaços d'acceptar els límits naturals planetaris.

Un ramat atropellat: metàfora d'un món occidental terciaritzat, allunyat de la terra. Una illa japonesa, ciutat i mina de carbó: metàfora d'un món on l'accés als recursos no és democràtic i on la dependència respecte als no renovables ens fa fràgils, vulnerables. Un colom extint: metàfora d'uns límits ecosistèmics que no acceptem, abduïts per la cobdícia i la inconsciència. ●

“
Cada hora
tres espècies
desapareixen
per sempre
més. Algunes
sense ni
tan sols
haver estat
descobertes ni
estudiades

Sexe, amor i política: poetesses a Bagdad que trenquen tabús

Amb les paraules com a arma, escriptores iraquianes
lluïten pels drets de les dones i la justícia social

Sara Manisera | @SaraManisera
Bagdad

És una càlida tarda de principis de març i un grup de poetesses es troben al Ridha Alwan, una cafeteria cultural situada al barri bagdatí de Karrada. Es tracta d'una zona comercial de la ciutat, un districte de classe mitjana on conviuen diferents ètnies barrejades i, per la qual cosa, ha estat objectiu de molts atacs de l'organització Estat Islàmic. Mobles de fusta, prestatgeries plenes de llibres antics, i, adornant les parets, imatges de poetes i artistes de l'Iraq. Un ambient familiar i nostàlgic que recorda els *vells temps*. I és que el Ridha Alwan, obert des dels anys 60, va ser el primer local de Bagdad a servir cafè torrat i es va convertir en un lloc freqüentat per l'escena política i cultural de la capital iraquiana.

Encara avui és un dels pocs espais que atreu intel·lectuals, artistes i poetesses. S'hi presenten llibres, s'hi organitzen debats i s'hi celebren lectures col·lectives. Però, a diferència dels *vells temps*, les reunions culturals actualment es convoquen a través de Facebook. "Ens vam conèixer a les xarxes socials fa tres anys", explica Lamiaa Alnasiry, de 30 anys i amb un pírcing al nas, "de

seguida vam començar les col·laboracions i publicacions col·lectives". Bida Ahmad està asseguda al costat d'Alnasiry, és una dona de mitjana edat i de caràcter alegre. Porta les parpelles arreglades, un hijab [vel tradicional islàmic] de color taronja i vesteix una jaqueta que imita la pell del pitó. Abans de començar a parlar, s'encén una cigarreta. "Aquest país m'asfixia", diu gesticulant. "Estic casada però mai he trobat el veritable amor; per això vaig començar a escriure, per refugiar-me en les històries d'amor creades en la meua imaginació". I continua: "El veritable problema a l'Iraq és la pressió social, que et roba la llibertat".

Alnasiry la mira en silenci, mentre assenteix amb el cap i arrufa les gruiques cel·les negres. "Si estigués a la presó tindria més llibertat, perquè aquí sempre hem de fer cas d'allò que la comunitat vol, especialment en temes d'amor", assegura aquesta jove. "Per a mi, no hi ha cap problema si dues dones o dos homes s'estimen, però si digués a la meua família que estic enamorada d'una altra dona probablement em matarien".

La seva obra *Em van preguntar de quina sang sóc* és realment un himne a l'amor homosexual i al desig imperiós i apassionat de dues dones. Cada pàgina alterna estrofes turmentades amb romàntiques, en què l'autora trenca tots els tabús i desafia les comunitats confessionals més conservadores. "No m'importa el que diguin. Vull viure com una persona i una poetessa lliure d'escriure allò que vol", diu colpejant amb el puny sobre la taula.

El carrer dels llibres

Durant segles, al món àrab hi ha hagut una forta tradició literària i poètica. Al-Mutanabbi és el vell carrer del llibre de Bagdad, la més viva mostra de l'amor d'aquesta ciutat per la paraula escrita. Ple de llibreries i paradetes, la seva impressionant arquitectura data de l'era abbàsida, entre els segles VIII i XIII. Avui és un dels carrers més concorreguts de la capital. Amb una oferta gairebé inesgotable de llibres, el carrer Al-Mutanabbi ha estat testimoni dels canvis polítics i culturals que han succeït a l'Iraq al llarg dels segles. A la dècada dels 50, la majoria dels llibres en exposició eren escrits marxistes que després van ser substituïts per obres nacionalistes panaràbiques. I durant més de tres dècades, els comerciants només podien vendre llibres que glorificaven Saddam Hussein i la ideologia baasista.

El Ridha Alwan va ser el primer local a servir cafè torrat i es va convertir en un lloc freqüentat per l'escena política i cultural

S'hi presenten llibres, s'hi organitzen debats i s'hi celebren lectures col·lectives, actes que es convoquen a través de Facebook

Tres joves a Al-Mutanabbi, el vell carrer del llibre de Bagdad / ARIANNA PAGANI

Avui, a les estanteries d'aquesta biblioteca a l'aire lliure, a la riba esquerra del riu Tigris, hi ha llibres de tota mena, inclosos els de Tamara Shaker. La portada de la seva primera novel·la, *El conte de Nay*, mostra una dona amb els pits nus i coberts d'ocells moribunds. És la història d'una noia violada pel segon marit de la seva mare. "Quin és el propòsit de l'escriptura?", es pregunta la jove de 28 anys. Musulmana, de llargs cabells negres i mirada penetrant, compagina la seva feina com a farmacèutica amb una escriptura que considera imperant. "Necessitem explicar certes històries per canviar la mentalitat de la societat. Si una persona ho llegeix, potser canvia d'opinió i no jutja una dona víctima de violència". També en la seva última novel·la, *El dolor latent: cinc històries*, cerca de desafiar la mentalitat conservadora i patriarcal, abordant en cada un dels capítols diferents temes tabú per a la societat com la pedofília, el divorci, els assassinats d'honor, el matrimoni forçós o les tradicions tribals, tan difícils d'erradicar.

Es respira moviment cultural i la recent Fira Internacional del Llibre és la primera després de la suposada derrota d'Estat Islàmic

A les eleccions del maig hi va participar només el 44% de la població, insatisfeta per una classe política acusada de corrupció

La poesia iraquiana sempre ha respost a una necessitat urgent de parlar de problemes socials i dels esdeveniments actuals, explica Elena Chiti, del Departament d'Estudis Culturals i Llengües Orientals de la Universitat d'Oslo: "Moltes poetesses iraquianes, com Nazik al-Mala'ika o, més recentment, Dunya Mikhail, Amal al-Juburi i Manal al-Sheikh, no tenien un discurs polititzat. El més important era transmetre quelcom". I prossegueix: "Per exemple, escrivien sobre pobresa, malalties, la guerra, les vídues o altres temes que afecten la societat iraquiana. Avui trobem la mateixa tradició en les poetesses més joves".

Es respira moviment cultural a la ciutat i la recent Fira Internacional del Llibre, la primera després de la suposada derrota de l'autodenominat Estat Islàmic, demostra, una vegada més, la capacitat de resiliència de la població iraquiana i la seva societat civil. I les eleccions parlamentàries del passat 12 de maig, que es temia que poguessin derivar en una nova onada de violència sectària entre comunitats confessionals, no han causat tal sisme. Tanmateix, la participació de només un 44% de votants mostra la insatisfacció de la societat envers una classe política acusada de corrupció i incapaç d'administrar el país a la vegada que generar oportunitats econòmiques. De fet, durant el mes de juliol, hi va haver protestes arreu del país però especialment al sud de la capital, que demanaven millores en serveis bàsics com l'aigua o l'electricitat i més llocs de treball; protestes que van ser reprimides amb violència per part de les autoritats.

Quan ja queden només les restes del cafè a les tasses de les poetesses, s'uneix a la trobada la periodista i escriptora Nawal Ali Alazzawi. Porta sota el braç un feix de diaris. Treballa per a diverses capçaleres locals i recentment ha obert una editorial. "No comptem amb cap suport del govern per a tot allò relacionat amb l'art i la cultura", subratlla Alazzawi. "El govern iraquian no es preocupa de la seva ciutadania. Els polítics, els últims anys, han instrumentalitzat la religió per manipular la mentalitat de les persones. Això ha provocat l'exclusió de les dones de l'espai públic. En canvi, el meu desig és fer sentir les veus de les dones. Hi ha tants talents femenins ocults que cal escoltar i mostrar! Només d'aquesta manera podem canviar la societat iraquiana. O almenys intentar-ho". ●

A l'Iraq, hi ha **19 milions** de dones i representen el **49%** de la població

Hi ha una quota del **25% d'escons** al Parlament reservada per a dones

Segons un informe d'UNICEF de 2011, **975.000 noies** s'havien casat abans dels 15 anys, el doble que el 1990

El **2014**, els moviments de dones van bloquejar el projecte de llei Jaafari, que pretenia legalitzar la violència domèstica i el matrimoni infantil

El debat sobre **la memòria històrica** es reobre a Xile

Quaranta-cinc anys després del cop d'estat, diversos esdeveniments polítics i judicials han desfermat la indignació d'una part de la societat, que tem com des de la dreta es vol instal·lar un nou relat de la història

Meritxell Freixas | @MeritxellFr
Santiago de Xile

Qui ordena és Augusto Pinochet, llavors comandant en cap de l'exèrcit de Xile. Qui obeeix és l'almirall Carvajal. La conversa és la que van mantenir l'11 de setembre de 1973, durant el cop d'estat militar que va desembocar en disset anys de dictadura.

-A les onze en punt del matí s'ha d'atacar la Moneda, perquè aquest *paio* no s'entregarà.

-S'està atacant ja. S'està rodejant i atacant amb força ímpetu. Em sembla que aviat podran assaltar-la. [...]

-Rendició incondicional, res de diàleg. Rendició incondicional.

-D'acord, rendició incondicional, oferint només respectar-li la vida.

-La vida i la integritat física. I de seguida el despatxem.

-D'acord. ¿O sigui que es manté l'oferta de treure'l del país?

-Es manté l'oferta... i quan vagi volant, l'avió cau, de vell. [Rialles]

D'aquell dia, enguany se'n commemora el quaranta-cinquè aniversari. Si normalment el setembre xilè és el mes de la memòria, aquest any l'efemèride es recordarà encara amb més força. Des de fa setmanes, l'agenda de drets humans ha centrat l'atenció social, política i mediàtica del país per diversos esdeveniments que han anat encadenant-se fins a despertar un profund malestar i indignació en la ciutadania.

A finals de juliol, el Tribunal Suprem (TS) va atorgar la llibertat condicional a sis oficials retirats de les forces armades i policials que complien penes d'entre cinc i deu anys de presó al recinte penitenciari de Punta Peuco, un centre destinat exclusivament als culpables de violacions de drets humans de la dictadura on gaudixen de tota mena de privilegis i comoditats inconcebibles en una presó comuna.

La decisió de la justícia va posar el dit a la llaga de moltes ferides que les víctimes del règim pinochetista encara no han pogut cicatritzar. Una de les respostes més contundents al dictamen de l'alt tribunal va arribar d'un grup de l'oposició parlamentària. Liderat pel Partit Comunista, va impulsar una acusació constitucional contra els tres jutges que formen la sala penal del TS, responsable de l'alliberament. Aquest procediment, previst a la carta magna xilena, és aplicable a alts càrrecs públics que poden haver incorregut en una infracció constitucional. Si s'aprova, els jutges serien destituïts o inhabilitats.

Un dels impulsors de l'acusació contra els magistrats és el diputat comunista Hugo Gutiérrez, un històric defensor dels drets humans durant la dictadura que va liderar la querella contra Augusto Pinochet pel cas Caravana de la Mort, una missió militar en la qual es van assassinar desenes d'opositors. Advocat de professió, Gutiérrez explica que l'acusació es basa en el dret internacional, "específicament en el punt que estableix que els tribunals xilens tenen el deure de complir les convencions

de drets humans que Xile ha firmat i ratificat, no se'n poden desentendre".

Tant el govern com el poder judicial s'han afanyat a qüestionar la iniciativa parlamentària, que compta amb el suport de la coalició d'esquerres del Front Ampli. Protesten contra el que consideren una ingerència entre poders de l'Estat. "Una majoria política no pot envair l'esfera d'acció dels tribunals", va dir el titular de Justícia, Hernán Larraín. "Quan els parlamentaris qüestionen els fonaments d'una decisió judicial, s'interposen en l'essència de la independència dels tribunals. Així se sospitava l'estat de dret", va afegir. Però, per al diputat, l'acció forma part dels "mecanismes de control entre poders" que existeixen a la Constitució. "Entenem que els tribunals han de complir amb el control de constitucionalitat i fer efectius els drets humans que se signen davant de la comunitat internacional", comenta el comunista. "El que fem és una acusació als jutges, a la seva decisió concreta", afegeix.

El ministre de l'oblit

Un altre revulsiu va tenir lloc a mitjans d'agost, quan Piñera va decidir fer alguns canvis al consell de ministres. El president va escollir l'historiador Mauricio Rojas per encapçalat la cartera de cultura, sense considerar unes paraules que havia escrit en un dels seus llibres el 2013, i que la premsa es va encarregar de recuperar: "El Museu [de la Memòria i els Drets Humans] és un muntatge que té com a objectiu impactar l'espectador, deixar-lo atònit, impedir-li raonar, és una manipulació

El Tribunal Suprem ha atorgat la llibertat condicional a sis oficials que complien penes d'entre cinc i deu anys de presó

El president Piñera s'ha vist obligat a cessar el ministre de Cultura per les seves afirmacions sobre la història recent

La manifestació número 100 per la veritat i la justícia, el 31 d'agost, a Santiago de Xile / PODER POPULAR

de la història". No van ser les úniques declaracions polèmiques, però sí les més contundents.

L'allau de crítiques que van caure sobre Rojas, que incomprendiblement és fill d'una dona torturada en un centre de detenció i víctima de l'exili, va ser de tal magnitud que Piñera, ofegat per la pressió, va acceptar-li la renúncia quatre dies després de designar-lo. Cap de les justificacions van servir-li per mantenir-se en el càrrec. Una caiguda, la del ministre, que va celebrar-se massivament en un acte convocat per artistes i personalitats del món de la cultura. Fins a 15.000 persones van assistir al recital, que va tenir lloc a l'esplanada de davant del Museu, com si totes elles haguessin volgut reapropiar-se'n de cop, davant d'un eventual perill de perdre'l per l'amenaça d'un personatge que va quedar batejat com el "ministre del negacionisme i l'oblit".

"Rojas s'enfrontava a una reacció de la societat, més que dels partits o de l'elit. Donava un senyal de retrocés respecte al consens de la transició democràtica sobre les violacions de drets humans i la necessitat que mai més tornin a passar", assenyala l'exdirectora de l'Institut Nacional de Drets Humans de Xile, Lorena Fríes.

Una història i diversos relats

Des del polèmic episodi, s'han sentit tota classe de propostes per obrir nous museus que reflecteixin altres relats de la història. La dreta piñerista ha suggerit crear el Museu de la Democràcia, que reculli la història -la

seva- des dels inicis de la democràcia a Xile fins a la seva recuperació després de Pinochet. "Veig símptomes que fan necessari recordar per què a Xile es va destruir la democràcia. Per què es va debilitar l'estat de dret? Per què vam arribar a odiar-nos de la manera en què ho vam fer? Veig símptomes de crispació, d'enfrontaments, de pèrdua de capacitat de diàleg", va dir Piñera quan presentava la iniciativa. Però, sens dubte, la idea més provocadora és la del Museu de la Veritat, suggerida pels criminals condemnats per delictes de violacions dels drets humans que avui purguen responsabilitats a Punta Peuco. Segons ha recollit la premsa del país, pretenen instal·lar un museu virtual en el qual es donin a conèixer els "crims" que haurien comès "membres de les organitzacions subversives d'esquerra". Tres museus per tres relats de la història.

Per a Hugo Gutiérrez, els últims esdeveniments que s'han viscut al país i han reobert el debat sobre la memòria històrica són "una ofensiva de la dreta conservadora, que creu que els resultats de les últimes eleccions la legitima per crear un nou relat de la història xilena". Segons ell, la nova versió passaria per "presentar les víctimes com a terroristes que van provocar el cop d'estat per haver donat suport a l'existència d'un govern popular".

Lorena Fríes, que també ha seguit atentament la discussió, considera que hi ha moltes interpretacions i narratives que es poden fer de la història. "Hi ha diferents memòries que estan en lluita permanent", afirma. Però

Per al diputat comunista Hugo Gutiérrez, la nova versió vol "presentar les víctimes com a terroristes que van provocar el cop d'estat"

Els pinochetistes condemnats pretenen crear un museu virtual on s'expliquin els "crims" de les organitzacions subversives d'esquerra

el que té claríssim és que no es poden negar les violacions als drets humans ni tampoc relativitzar-les. "Les societats i els estats s'han posat d'acord que, quan es tracta de vulneracions d'aquest tipus, el relat que ha d'estar als espais de memòria és el de les víctimes dels agents de l'Estat", conclou. ●

'SILENT SAM', UN ALTRE MONUMENT DE LA CONFEDERACIÓ QUE CAU

Un moviment ciutadà cerca vèncer el racisme, defensar la igualtat i enderrocar monuments a l'opressió als Estats Units

L'anàlisi d'Amy Goodman i Denis Moynihan

Presentadora i cofundador de Democracy Now!

Enmig del creixent moviment per la supremàcia blanca, que s'ha vist impulsat per l'elecció de Donald Trump com a president, hi ha molta gent que, arreu dels Estats Units, decideix fer front al racisme. Un dels darrers actes de rebel·lió involucra una estàtua del campus de la Universitat de Carolina del Nord, a la ciutat de Chapel Hill, anomenada *Silent Sam*. Centenars d'estudiants es van congregar el dilluns 20 d'agost a la nit al peu d'aquest monument que homenatja soldats confederats, la van enderrocar i van omplir el cap de la figura de porqueria.

El monument, que no representa cap figura històrica en particular, va ser erigit el 1913 en homenatge als estudiants de la universitat que van lluitar per la Confederació. Aquell any, durant l'acte d'inauguració, Julian S. Carr -un veterà confederat de la Guerra Civil- va pronunciar un discurs en el qual va elogiar la importància del "monument de bronze per honrar el valor de tots aquells qui van lluitar i van morir per la *causa sagrada*". En el seu parlament, Carr també va fer una sorprenent confessió de violència: "A menys de cent metres d'on estem, just abans de complir-se 90 dies del meu retorn d'Appomattox [el 1865], vaig assotar una noia negra fins a destrossar-li la fal·dilla perquè [...] havia difamat i insultat públicament una dama del sud i després havia sortit corrents a buscar protecció en aquests edificis de la universitat, on hi havia estacionada una guarnició de cent soldats federals. Vaig complir amb aquest agradable deure en presència de tota la guarnició i, durant les següents 30 nits, vaig dormir amb una escopeta de doble canó sota el cap".

Entre qui va parlar en la protesta contra l'estàtua de *Silent Sam* hi havia Maya Little, una estudiant de doctorat afroestatunidenca de la Universitat de Carolina del Nord. Little explicava: "[Aquesta és] una estàtua que defensa la violència contra nosaltres, que homenatja els esclavistes. Enfront d'aquesta estàtua m'he sen-

L'estudiantat de Carolina del Nord va tombar el *Silent Sam* un any després de la violenta marxa neonazi a Charlottesville

tit degradada i també he estat assetjada. M'ha vigilat la policia, m'han cridat insults racistes, m'han amenaçat amb penjar-me de l'arbre que està sobre l'estàtua de *Silent Sam*".

L'any passat, el governador demòcrata Roy Cooper va sol·licitar a la Comissió Històrica de Carolina del Nord que traslladés a un altre edifici tres monuments confederats que actualment es troben en els terrenys del Capitoli estatal a Raleigh, prop del campus de la Universitat de Carolina del Nord. Quan encara no havien passat dos dies des de l'enderrocament de *Silent Sam*, el comitè va decidir en votació -per una majoria aclaparadora- mantenir els monuments de la Confederació al seu lloc, però afegint-hi informació per donar "context".

"Context" és la mateixa paraula que Maya Little va usar per explicar una acció que havia dut a terme contra el monument *Silent Sam* el passat abril. L'estudiant de doctorat va relatar en una entrevista a *Democracy Now!*: "Vaig llançar la meua sang i tinta vermella sobre l'estàtua. Així agregava el context que jo i els altres estudiants, treballadors i membres negres de la comunitat que han de passar cada dia per davant d'aquesta estàtua i sent degradats, vèiem. [L'estàtua] és literalment una força que penja sobre el nostre campus, un monument a la violència contra els negres, un monument a les persones que van esclavitzar els meus avantpassats i van vendre'n els fills. En abocar la meua sang i tinta vermella sobre l'estàtua, esperava contextualitzar-la". Little serà jutjada amb càrrecs penals per vandalisme a l'octubre.

En les seves declaracions a *Democracy Now!*, l'estudiant va explicar el context que la comissió hauria de considerar incloure: "Aquesta enorme estàtua ha estat en peu durant tots aquests anys d'exploació i abus envers la població negra a la Universitat de Carolina del Nord i a la ciutat de Chapel Hill. Això inclou una taxa de retenció acadèmica increïblement baixa entre els estudiants negres atletes, malgrat els cent milions de dòlars anuals que la universitat obté gràcies a l'atletisme, i també el fet que els treballadors de la universitat, que són en gran part afroestatunidencs i llatins, no percebin un salari digne". Segons l'organització Southern Poverty Law Center, hi ha 718 estàtues confederades en tot el país, a més de 109 escoles i 10 bases militars estatunidenques que porten el nom d'ícones confederades.

L'estudiantat de la Universitat de Carolina del Nord va tombar el *Silent Sam* un any després de la violenta marxa neonazi a Charlottesville (Virgínia), convocada per impedir la retirada d'una estàtua del general confederat Robert I. Lee. L'activista Heather Heyer va morir assassinada quan un supremacista blanc va envestir amb el seu automòbil una multitud de manifestants antiracistes. Fa poc, Richard Preston, mag imperial dels Cavallers Blancs Confederats del Ku Klux Klan, va ser sentenciat a quatre anys de presó per disparar amb arma de foc contra la multitud en la mateixa marxa. És la primera condemna per delictes greus que es dicta en aquests dies de violència organitzada per part de grups racistes que, en paraules del president Donald Trump, inclouen "molta gent bona".

Hi ha molta gent bona involucrada en les manifestacions entorn les estàtues confederades, però no porten torxes ni disparen armes de foc. Estan treballant per vèncer el racisme, derrocar monuments a l'opressió i procurar aquesta esquivada aspiració que tots els homes i dones naixem iguals. ●

El festival Cruïlla de 2017 amb patrocini d'Estrella Damm / XAVI TORRENT

Les mordasses del patrocini musical

Estrella Damm o Amstel dominen l'esponsorització de festivals de música a Catalunya i el País Valencià, i en alguns casos apliquen censura i condicions publicitàries abusives

Joan Pol Alcaraz | @JoanPolAlcarazR

“La feina dels músics és tan precària que sovint hem d'acceptar complir amb certes exigències que no ens agraden”. El setembre passat publicàvem el reportatge *Cercles musicals alternatius, altres potencialitats polítiques* i el cantautor Jaume Pla, més conegut com a Mazoni, explicava que en un ofici tan maltractat com aquest s'han de fer certes coses que no agraden per subsistir, com per exemple participar en festivals patrocinats per marques amb les quals no se senten a gust.

Normalment podríem considerar que s'estableix una certa complicitat entre grups i marques, en la qual artistes cobren diners per fer la seva feina i les marques s'aprofiten del públic que porten els grups per fer lluir els seus eslògans i emblemes. Les exigències no solen anar més enllà, tot el que ha de fer l'artista és tocar amb els símbols de les patrocinadores a prop i aparèixer juntament amb els noms d'aquestes marques en els cartells de concerts i festivals.

Tot i així, hi ha vegades que aquestes marques exigeixen més a l'artista i es reobre el debat que ens acompanya des de l'època moder-

na sobre el mecenatge. Són aquestes empreses necessàries per a la subsistència de l'escenari musical? Pot un artista ser crític amb el sistema i després estar actuant en un festival patrocinat per una multinacional? És l'artista qui s'aprofita de l'empresa o és a l'inrevés?

El president de l'Associació Professional de Músics de Catalunya (MUSICAT), Josep Reig, explica que “no solen haver-hi grans problemes entre empreses patrocinadores i grups musicals”. Els grups accepten les condicions que posen les empreses, que, com diu Reig, acostumen a ser la mera aparició dels símbols de l'empresa en qüestió, i no hi ha cap problema. Ara bé, també admet que, en certs casos, les empreses “van més enllà i creuen la línia de la vulneració de la llibertat d'expressió”.

Si hi ha un gremi que estigui especialment interessat a patrocinar festivals musicals, és el de les begudes alcohòliques. En un concert es beu i a les marques de begudes els interessa relacionar el seu nom amb grups musicals que estan de moda. I, si som encara més concrets, la beguda principal dins de tot això és la cervesa. La marca de cervesa que posi els diners en un festival no només serà la que es beurà »

» constantment durant els concerts, sinó que a més a més trobarem la seva publicitat per tot arreu. Posem, doncs, el focus en casos de censura de grans marques cerveseres.

Els capricis d'Amstel

El cas més flagrant el trobem en el grup d'Argenton de folk català Ebri Knight. El 19 de maig havien de fer un concert de presentació del seu nou disc a la Sala Amstel Arts, a València. El concert estava tancat des de principis d'abril i amb ells havia d'actuar el grup valencià Herba Negra. La sorpresa va arribar quan, només dos dies abans, reben un correu electrònic del coordinador de la sala advertint-los que, si la seva intenció era fer reivindicacions polítiques de qualsevol tipus durant el concert, no podrien tocar. Poc després, la sala va decidir suspendre l'esdeveniment de manera unilateral.

“Ens van avisar amb molt poca antelació i això ens ha suposat unes pèrdues econòmiques molt importants perquè ja havíem fet tota la campanya de promoció”, explica Albert Avilés, baixista d'Ebri Knight. El grup ha intentat iniciar algun tipus d'acció legal contra la sala, però com que no hi havia cap contracte signat, sembla que no podran fer absolutament res per recuperar les pèrdues. Avilés explica que “la gran majoria dels concerts es pacten de manera verbal i es basen en la confiança entre mànagers i grups”.

El que més preocupa Ebri Knight, però, és que la decisió dels responsables d'Amstel de suspendre el concert va arribar per part de pressions de grups d'extrema dreta valencians, blavers i anticatalanistes. Avilés opina que tractant-se d'Amstel, la gran marca de cervesa del País Valencià, “va ser una decisió presa per gerents d'Amstel que tenen una ideologia contrària a la nostra”. Tot i que Amstel i Heineken (propietaris d'Amstel) neguen que això sigui així, el partit de dreta catalanòfoba Avant es va felicitar d'haver pressionat l'empresa perquè el concert no es pogués realitzar.

Avilés explica que no tenen por, però que els preocupa que l'auge de l'extrema dreta al País Valencià s'hagi manifestat en coses com aquesta. “El juliol tornarem a baixar al nostre sud i ho farem amb més ganes que mai”, explica el baixista de la banda. Casos com aquest són gairebé singulars, però mostren el gran poder que han aconseguit les principals marques cerveseres i la seva actuació com a agents culturals. Avilés també explica que “es tracta d'una sala municipal, la qual Amstel només s'encarrega de gestionar, però tot i així ens van poder vetar el concert per motius polítics”.

Plata o promo

Un cas menys mediàtic i polític, però que evidencia molt millor el poder de les grans empreses cerveseres, és el de Seward al festival Cruïlla de 2015. Adriano Galante, guitarrista i fundador del grup, explica que quan van arribar a l'escenari on havien d'actuar, van veure que estava construït íntegrament per Estrella Damm i la publicitat de la marca era per tot arreu. “En cap moment ens van advertir d'això ni ens van demanar permís per relacionar la nostra imatge amb la marca”, assegura.

La sala Amstel Arts va advertir Ebri Knight que, si la seva intenció era fer reivindicacions polítiques de qualsevol tipus durant el concert, no podrien tocar

El grup va decidir cobrir el gran emblema d'Estrella Damm amb una tela negra. Durant el concert, algun comissari o tècnic del festival va pujar a l'escenari per mostrar de nou la marca de la cervesa, i tot plegat, com diu Galante, “va acabar provocant una situació de molta tensió”. A més, entre el públic hi havia un directiu de Damm, que després del concert va anar a parlar amb un membre de la banda de manera privada i extraoficial. “En cap moment hi va haver una reunió formal, senzillament se'ns va comunicar, tant des de Damm com des del festival, que això no ho hauríem d'haver fet i que, si no ens agradava tocar amb el patrocini darrere, teníem l'opció de no participar del festival”, explica el guitarrista.

A partir d'aquest moment, Seward va quedar totalment apartat del Cruïlla. Galante comenta que el que més preocupa a la banda no és que Estrella Damm els apartés del festival, sinó que fos l'organització del Cruïlla qui prengués aquesta mesura. “És molt difícil trobar comissaris i promotors de festivals i concerts que mirin més pels grups que per les empreses”, explica el guitarrista de la formació. En altres ocasions, Seward han estat cridats per tocar en concerts i festivals patrocinats per Damm. Ells sempre han demanat tocar sense el patrocini darrere seu i mai no se'ls ha permès.

“El problema més gran és que ja ens hem acostumat que quan anem a un festival o un concert hi haurà patrocini de marques de cervesa

El grup Seward
va considerar
abusiva la publicitat
a l'escenari

La formació maresmenca Ebbri Knight
va patir la censura
d'Amstel a València

o begudes alcohòliques per tot arreu i ningú no ho critica”, es queixa Galante. I és cert, realment es fa molt difícil pensar en un esdeveniment musical a Catalunya sense presència d'Estrella Damm (o alguna altra empresa en casos molt puntuals) i el mateix succeeix en altres territoris de l'Estat espanyol, com amb Estrella Galicia a Galícia o Amstel al País Valencià.

El problema de fons

El periodista musical Nando Cruz adverteix que la censura que marques com Heineken i Estrella Damm puguin tenir en casos concrets com els que hem vist no són més que “la punta de l'iceberg”. Cruz creu que “aquestes grans marques de cervesa han substituït la feina de les institucions en el marc cultural i determinen quina cultura serà la més accessible i quina quedarà fora dels circuits més fàcils de consumir”. No podem dir, però, que això suposi la fi de qui es dedica professionalment a la música. Galante assegura que “és possible subsistir en un món musical allunyat dels patrocinis de les grans marques”, però, evidentment, tot plegat esdevé molt més complicat.

Si bé grans festivals amb grups prou reivindicatius poden ser patrocinats per aquestes marques, sempre serà amb un to i un tipus de

El periodista musical Nando Cruz considera que “aquestes grans marques de cervesa han substituït la feina de les institucions en el marc cultural”

música fàcil de digerir. “Estrella Damm no patrocinarà mai un festival heavy o un concert d'un grup que denunciï la relació de l'empresa amb la corrupció i el franquisme”, comenta Cruz. També és necessari recordar que la família Carceller, propietària de Damm, està relacionada amb casos d'evasió fiscal i alguns dels seus membres van ser dirigents de la Falange durant la dictadura. Demetrio Carceller (avi) va arribar a ser ministre d'Indústria de Franco i va fer d'amfitrió de Himmler (un dels lloctinents de Hitler) durant una visita l'any 1940 a Barcelona. Aquesta voluntat de convertir-se en agent defensor de la cultura és, per a Galante, “un simple rentat d'imatge”.

D'aquesta manera, quan Damm posa la seva marca en un concert o un festival està fent molt més que patrocinar aquell acte en concret, està marcant les tendències de quins grups seran els més escoltats i quins s'hauran de buscar la vida per altres bandes. “Quan grans empreses fan la feina que haurien de fer les institucions, els grups marginals es transformen en grups encara més oblidats”, explica Cruz, i matisa: “El dia que Damm patrocini festivals de heavy, de *flamenco*, de rap o hardcore polític podrem començar a pensar que estan donant suport a la música en termes generals”. ●

Elles

“Una amistat entre companyes d’escola és més gran i més dramàtica que qualsevol aventura amorosa” (Lena Dunham, *Girls*)

El relat de Júlia Bacardit | @JuliaBacardit

Portes els cabells negres més bufats que mai i em fixo en un pèl llarg que et surt d’una piga. Sempre dic que ens coneixem des que teníem quatre mesos, però la veritat és que el meu record de tu ve molt temps després. Vas venir a passar un cap de setmana a la casa de Palau amb mi i amb els meus pares, érem molt joventetes. Palau és la cosa més semblant a un poble que he tingut mai, el tastet rural d’unes oliveres d’autoconsum i de collir peres o figues. A Palau la besàvia reposava sota el til·ler, l’avi cavava, la mare encara recorda el delit de mossegar un tomàquet acabat de collir. Els meus pares es van quedar parats de com devoraves el tomàquet cru que jo detestava, de com vas resoldre un problema matemàtic complicat per la nostra edat d’aleshores que, per descomptat, jo ni vaig saber resoldre llavors ni aconsegueixo recordar ara. Vaig sentir-los dir que eres una nena molt llesta.

Ballàvem juntes a extraescolars. Ens pixàvem juntes, un dia tu i l’altre jo, al terra del vestuari. No era de riure, era literal, de vegades encara tacàvem els mallots rosa i lila de dansa. Abans d’entrar al vestuari jo et parlava sempre d’una notícia que havia sentit amb els avis al Telenotícies vespre sobre casos exitosos de trasplantaments d’ull. A tu el tema no t’entusiasmava, però t’aguantaves. Després et reies que jo cregués que podia cantar òpera i m’imitaves amb un falset superb. Em deixaves desarmada però jo dissimulava. Tu sabies música, tenies un piano i havies fet algunes classes; jo no. Sempre ha estat així. Tens molt sentit de l’humor, a més. Una vegada vas escriure aquell relat d’una nena que patia un buit existencial quan s’acabaven les galetes del seu armari de la cuina. Em vas dir que l’havies escrit de pressa, per no guanyar, i que la Montse, la professora de llengua que teníem, t’havia dit molt seriosa que el text estava molt bé, “només una mica massa curt”, i ho devia acompanyar amb aquell gest de dits en posició de pinça tan característic d’ella.

Va haver-hi aquella vegada al càmping dels teus pares, en una taula compartida amb moltes altres famílies en què els homes anaven sense samarreta i el pot de quètxup reposava damunt les estovalles. Els vaig dir que eren uns horteres. Jo tenia set anys, ells van fer la broma i jo vaig assentir. Vaig dir: “Sou uns horteres”. Exabruptes similars m’han acompanyat sempre. Tu em vas riure la broma, la meva insistència en la manca de bon gust de la gent que ens acompanyava i que es reservava uns dies de vacances cada any per trobar-se al càmping i ser feliços. Els teus pares em van renyar. Em van fer anar darrere de la furgoneta, on hi havia les nostres tovalloles esteses, i em van dir

/ RUTH MOLAS

que havia estat impertinent. No vaig dir res als meus pares. Per primera vegada, a la pinassa d’aquell càmping vaig intuir que hi havia alguna forma de vida diferent de la que practicaven els meus pares, tan aïllats en el seu amor, tan lletrats i solitaris. No totes les famílies viuen igual, ni creuen en les mateixes coses. No totes creuen que els càmpings són llocs massa plens, ordinaris, incòmodes. A casa meua la creença era que no es podia dinar amb quètxup i sense samarreta i no ser un hortera.

A l’adolescència vas captivar el més maco de la classe, el que sol agradar a gairebé totes durant uns anys. Hi ha una fotografia en què sortiu tu i ell encongits a la finestra del pati de l’escola. Surt algú més a prop vostre, però queda al marge del triangle invers que formen les vostres cares, perquè sembla que tu li parles a cau d’orella. Vaig ampliar-la centenars de vegades: la cara del noi maco enrojolada, els llavis entreoberts en un somriure fatu. Plors desconsolats meus a banda, perquè no cal dir que jo també volia el noi maco, aquella foto em va fer pensar per primera vegada en la capacitat de dir la veritat que té una imatge. Si val més que mil paraules o no, si es pot presentar una fotografia com a prova concloent d’alguna cosa com l’amor. La veritat és que el noi maco t’estimava. Vau anar al cinema i ens vas dir que et va sorprendre sentir cloc-cloc, el batec del seu cor que s’imposava per damunt del guió i dels trets que algun personatge potser disparava a algun altre personatge a la gran pantalla.

Ara que miro aquest pèl que et sobresurt d’una piga i els tatuatges que portes m’adono que aquests últims anys dels nostres vint-i-tants anys els hem passat separades. T’assembles més a la teva mare que abans. Hi ha un silenci entre nosaltres, un afany de parlar ara (de què?) o de callar per sempre. Ens ho hem passat bé moltes vegades, fa temps, però com les històries d’amor, algunes històries d’amistat també se’ns fan velles. No sé quantes cerveses ens hauríem de beure ni quantes pipes de la pau ens hauríem de fumar per tornar al que teníem. Segur que hi ha un número. Però t’esvaeixes, no acabem d’acostumar-nos l’una a l’altra. És la història de sempre. Dues noies creixen juntes, o decideixen créixer juntes uns anys concrets en un lloc determinat. Topem amb aquesta mitja taronja femenina amiga unes quantes vegades. Les admirem, volem estar amb elles. A estones les detestes perquè en el fons voldries tenir els cabells que tenen elles, el cervell que tenen elles, els homes que tenen elles. M’ha passat altres vegades. Amb els anys això es calma, i un dia t’adones que el millor seria tenir-les a elles. ●

Subscriu-te
al periodisme cooperatiu
per la transformació social

Entra i registra't a directa.cat

Anual paper+web 75€

Anual web 40€

Anual solidària 140€

Ja estàs subscripta?
Fes-te sòcia
de la cooperativa

Demana més informació a cooperativa@directa.cat

Directacoop

ressenyες

L'Amèrica rural ja mata a distància

Ignasi Franch | @ignasifranch

Dues estrenes recents, *Blanco perfecto* i *The wall*, han usat la mateixa premissa inquietant: els seus protagonistes han d'afrontar l'amenaça llunyana d'un franc tirador. La tradició de thrillers paranoics, com *Última llamada*, pren connotacions afegides quan el món s'ha convertit en un espai panòptic, amb pocs racons aliens als objectius de les càmeres, els drons i els satèl·lits. L'espai obert esdevé claustrofòbic perquè els personatges se saben observats i han de mantenir-se arrapats contra petits refugis, com la carrosseria d'un cotxe o les llambordes d'una paret.

The wall s'ubica en moments de retirada militar a l'Iraq. *Blanco perfecto*, per la seva banda, remet al terror urbana a les carreteres secundàries de l'Amèrica rural, als marges de les quals poden amagar-se els homes-monstre de *La matanza de Texas*. En aquest cas, però, la mort observada a través d'una mira telescòpica remet a la violència esterilitzada de les guerres a distància. A *Blanco perfecto* s'actualitzen pors antigues: els assassins de carreteres perdudes ja no maten amb armes blanques, sinó que ho fan a la manera de l'autodenominada guerra contra el terrorisme. I les seves víctimes ja no són famílies o grups

amb ganes de festa, sinó usuaris de *car sharing*.

El cineasta Kitamura Ryuhei (*El vagón de la muerte*) afronta un cert desafiament. La majoria de les víctimes no es coneixen entre elles. Aquest plantejament dificulta el treball dramàtic, així que el director intenta impressionar a través del dispositiu visual i de la ruptura d'algunes expectatives. Si *The wall* representava una agonia en uns pocs metres quadrats, Kitamura i companyia expandeixen (traumàticament?) l'acció amb un tram final d'acció desfermada. L'observació voyeurística del setge transmet fasciació vers les imatges *gore* o la tecnologia de la mort, i pot friccionar amb la crítica evident als Estats Units del lobby armamentístic i els tirotejos a l'atzar. Amb tot, el desenllaç ens recorda (de manera malèvola i alhora moralista) que la violència que exercim pot acabar esclatant-nos a la cara. ●

BLU-RAY / DVD
Blanco perfecto (Downrange)
Director: Kitamura Ryuhei
Guionista: Joey O'Brien
A Contracorriente Films
90 minuts

La vida... i res més

Xavier Pijoan | @xavipijoan

La casualitat, o no, ha fet que dues editorials catalanes (Raig Verd i Labreu Edicions) hagin volgut recuperar per a la nostra llengua l'obra de dues escriptors coetànies de l'antiga URSS, Svetlana Aleksíevitx i Serguei Dovlàtov, fonamentals per a entendre la literatura russa de tombant de segle. Ambdues són responsables de diverses obres amb la inusual capacitat de traslluir sensibilitat a flor de pell i d'insuflar, a la vegada, en la lectora la necessitat ineludible d'afrontar les contradiccions inherents a l'arquitectura politico-social de l'URSS.

L'ofici, de Dovlàtov, recull dos llibres: *El llibre invisible* i *El diari invisible*. El primer parla de la societat literària de Leningrad, mentre que

el segon ho fa dels seus primers mesos a Nova York. La poètica del rus és una amalgama de fragments de "diaris creatius", d'anècdotes hilarants, cartes i etzibades (tendres, malgrat tot) a tort i a dret. La prosa acurada i refractària a qualsevol tipus de recargolaments estilístics s'obstina a explicar com és la vida al seu voltant, i no a reflexionar al voltant de com haurien de viure.

Dovlàtov defuig la transcendència i l'apologetic per posar l'èmfasi en la quotidianitat, tan incomprensible, tan petita i tan inabastable. *L'ofici* és un conjunt de textos de diferents naturaleses que adquireixen coherència perquè l'assemblatge és invisible, i el compromís de l'autor amb l'honradesa s'imposa. ●

LLIBRE
L'ofici
Serguei Dovlàtov
Labreu Edicions, 2018
328 pàgines

Una obra de l'absurd i la significació

Marc Rovira Justribó | @RoviraJustribo

LLIBRE
L'arrenca-cors
Boris Vian
Traduït per Joan-Lluís Lluís
Club Editor, 2018
288 pàgines

Club Editor ha convidat Joan-Lluís Lluís a triar una obra i traduir-la, i Joan-Lluís Lluís ha triat i ha traduït magistralment *L'arrenca-cors*, la darrera novel·la que va fer l'escriptor francès Boris Vian. L'obra s'ambienta en un món insòlit i cruel que avança cap a una desfeta del temps en una casa al caire d'un penya-segat. Al clos, tres bessons malden per trobar la llibertat davant la tirania ultraprotectora de la mare i un psiquiatre completament perdut intenta trobar inútilment alguna cosa en què agafar-se a partir del seu ofici. Al poble la gent es renta la consciència a partir d'un home que

recull coses mortes amb les dents nedant per un riu vermell. Tot plegat desemboca en un clímax d'absurd i de significació alhora. Un aspecte interessant és la manera que té l'autor de plasmar una visió determinada de la vida a partir d'aquest petit espai narratiu. En un projecte de pròleg que es va trobar entre els papers de l'autor, diu que "a la novel·la no hi ha símbols i que tot el que s'hi explica ha passat de debò". Deu ser que no hi hem de buscar símbols perquè, en el fons, tot el que hi és d'essencialment humà pot arribar a ser versemblant dins la irrealitat atmosfèrica del decorat. Quina por. ●

/ VICTOR SERRI

Belén Tascón,
presidenta
de la Federació
d'Associacions
de Mares i Pares
de Catalunya (FAPAC)

Va començar a militar pels drets educatius fa uns deu anys, quan va escolaritzar els seus fills. Eren anys de retallades i es va implicar a l'AMPA, des d'on va començar a mobilitzar-se en contra d'un marc legislatiu que ja des del començament es veia des dels espais de lluita com una iniciativa orientada a intentar introduir la lògica neoliberal al món de l'escola. És des del centre educatiu dels seus fills des d'on es va plantejar fer una xarxa d'escoles insubmises a la LOMCE, una iniciativa que va aconseguir un bon nombre d'adhesions. "Allò que vam denunciar llavors és el que està passant ara: hi ha competència entre els centres públics. Les direccions són autònomes i implementen el model que volen, però si perden alumnes se les penalitza i també perden recursos", explica Tascón, que actualment forma part de l'AMPA de l'Escola Patronat Domènech de Barcelona i també participa en l'Assemblea Grogà de Gràcia (AGG).

“Hem de posar fi a l'elecció de centres i que tots siguin excel·lents”

Mariana Cantero | @cantero_mariana

Com es troba la FAPAC actualment?

En aquests moments, la FAPAC aplega més de 2.300 associacions de mares i pares. Els òrgans de gestió representen gent molt diferent. Quan vaig entrar tenia la sensació que el discurs quedava molt diluït, perquè al cap i a la fi tots els problemes en educació tenen un origen: una política neoliberal. Es tractaven els temes per separat -segregació, barracons, preinscripció-, quan hi ha un discurs i un relat comú que els aglutina tots. Llavors, hem intentat construir un discurs que unifiqui les lluites.

A Catalunya portem molts anys amb un model liberal aplicat a l'educació.

I a escala mundial també. La realitat és que el sistema econòmic el que vol és autoreproduir-se. Només cal que pensin les elits, això és el que el sistema necessita.

Fa l'efecte que les polítiques van per una banda i la gent per una altra.

Sí. I el que hem de fer és continuar defensant l'educació pública. Estem en contra de la renovació de concerts i també de l'elecció de centres, perquè volem que els infants vagin a l'escola pública que tinguin més a prop i que aquesta sigui excel·lent. Si no, ens trobem una segregació escolar (escoles gueto) fins i tot més gran que la residencial. Aquest és un tema difícil, molta gent pensa que té dret a escollir centre, però hem de lluitar perquè totes les escoles siguin iguals.

Però a la pràctica no es pot escollir i es desencadenen veritables lluites entre les usuàries del servei, les famílies, per les places.

Hem d'entendre que a les famílies se'ls ven des de l'administració que han de fer el màxim de visites de portes obertes que puguin, comparar entre escoles i escollir. Nosaltres el que diem és que hauríem de promoure una acció perquè totes les escoles públiques fessin la jornada de portes obertes el mateix dia, per trencar amb aquesta dinàmica. Ara s'ha posat de moda la innovació educativa, aquesta línia que segueixen la Fundació Bofill o l'Escola Nova 21. Això és una privatització encoberta, des del moment que la innovació educativa no està inclosa en el Departament d'Ensenyament, sinó que es fa des

de projectes privats, amb uns interessos determinats. La innovació educativa és estratègica per al futur i s'ha de portar des d'Ensenyament, no es pot externalitzar.

Això genera desigualtats.

Amb això hem creat unes escoles públiques avançades i unes que no ho són tant, a les quals posem un nom una mica lleig: alta complexitat. Moltes vegades les AMPA ens comportem d'una manera corporativista, defensant els de dins. Però hem de tenir en compte que hi ha una demanda d'escola pública a l'alça que s'ha de satisfer, és una tendència, i que hem d'exigir que l'escola que tenim a prop sigui la millor. Totes han de ser bones. Entre els pares estem fent pedagogia per entendre que no podem lluitar entre nosaltres per l'escola bona, perquè totes han de ser bones i han de donar una resposta vàlida a la ciutadania. A aquelles escoles que no donin -per la raó que sigui- una resposta de qualitat, hem de posar-hi més recursos perquè ho puguin fer, millorant el projecte educatiu, reduint el nombre d'alumnes o dotant-les de més pressupost. L'administració no ha fet els seus deures. I no es pot criminalitzar les famílies, perquè les estan fent entrar en la lògica de la competència i el lliure mercat.

Pel que fa als concerts, què es pot fer perquè es redueixin?

Tenim un model de triple xarxa (dos tipus d'escoles públiques i la concertada) i el que hem de tenir és un model d'una única xarxa, amb escola pública i privada. A escala internacional, més enllà de Bèlgica no hi ha país que tingui un model com el nostre. A això hi podem arribar de moltes maneres: construir escola pública, cosa que es pot fer en la majoria de poblacions de Catalunya, o anar reduint concerts educatius, partint dels que no s'omplen.

Quines línies d'acció creus que s'han de seguir ara?

Tenim uns pressupostos molt inferiors que abans de les retallades. Del 2011 al 2018 s'han tancat gairebé 600 grups a l'escola pública, un 82% del total; s'han de reobrir. Aquest any ha passat que famílies que havien posat una concertada laica han acabat a una concertada religiosa. Aquí es vulnera un dret fonamental, l'elecció dels valors i creences i el dret a l'educació. ●

No es pot criminalitzar les famílies, perquè les estan fent entrar en la lògica de la competència